

გაქანებათა და ინსტრუქციათა

ქ რ ე ბ უ ლ ი

10

С Б О Р Н И К

ПРИКАЗОВ И ИНСТРУКЦИЙ

МИНИСТЕРСТВА ПРОСВЕЩЕНИЯ ГРУЗИНСКОЙ ССР

ოქტომბერი

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს
სასკოლო ინსპექციის დეპარტამენტის შესახებ

ბ რ ძ ე ნ ე ბ ა № 94

1978 წ. 9 თებერვალი

1. სსრ კავშირის განათლების მინისტრის 1972 წლის 13 დეკემბრის № 129 ბრძანებით დამტკიცებული სასკოლო ინსპექციის დებულება დაეგზავნოთ აფხაზეთისა და აჭარის ასსრ განათლების მინისტრებს, სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის, ქალაქებისა და რაიონების განათლების განყოფილებათა გამგეებს და დაევალოთ მათ, მოაწყონ დებულების შესწავლა განათლების ორგანოების ხელმძღვანელებისა და სასკოლო ინსპექტორების მიერ.

სკოლებისა და განათლების სისტემის სხვა დაწესებულებების ინსპექტირების დროს ზუსტად იხელმძღვანელონ სასკოლო ინსპექციის აღნიშნული დებულებით.

2. სკოლების სამმართველომ უზრუნველყოს დებულების დაყვანა განათლების ადგილობრივ ორგანოებამდე და განათლების სამინისტროსადმი რესპუბლიკური დაქვემდებარების დაწესებულებებამდე.

3. საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მასწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტმა სასკოლო ინსპექტორთა კვალიფიკაციის ამაღლების კურსების სასწავლო გეგმაში გაითვალისწინოს სასკოლო ინსპექციის დებულების შესწავლა.

4. საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს სამმართველოებისა და განყოფილებათა უფროსებმა, განათლების ადგილობრივი ორგანოების სკოლების, სკოლა-ინტერნატების და სხვა საბავშვო დაწესებულებების მუშაობის შემოწმების დროს, მტკიცედ დაიცვან სასკოლო ინსპექციის დებულებით გათვალისწინებული მოთხოვნები.

საქართველოს სსრ განათლების

მ ი ნ ი ს ტ რ ი თ. ლაშქარაშვილი

სსრკ განათლების მინისტრის
1972 წ. 18 დეკემბრის
№ 129 ბრძანების დანართი
მოწონებულია საშუალო ზოგად-
საგანმანათლებლო სკოლის საკითხთა
საბჭოს მიერ 1972 წ. 2 ნოემბერს

დებულება

სსრ კავშირის განათლების სამინისტროს სისტემის
სასკოლო ინსპექციის შესახებ

1. ზოგადი დებულებანი

1. სასკოლო ინსპექციას შეადგენენ რაიონების, ქალაქების, ოკრუგების, ოლქების, მხარეების სახალხო განათლების განყოფილებათა, ავტონომიური რესპუბლიკების, მოკავშირე რესპუბლიკების განათლების (სახალხო განათლების) სამინისტროებისა და სსრკ განათლების სამინისტროს სასკოლო ინსპექტორები.

2. სასკოლო ინსპექცია ახორციელებს სახელმწიფო კონტროლს სკოლებისა და სახალხო განათლების ორგანოთა მიერ სახალხო განათლების დარგში პარტიისა და მთავრობის გადაწყვეტილებების, სსრკ განათლების სამინისტროს, მოკავშირე რესპუბლიკების განათლების (სახალხო განათლების) სამინისტროების ბრძანებათა და მითითებათა შესრულებაზე; ახალგაზრდა თაობის სწავლებისა და კომუნისტური აღზრდის შემდგომ სრულყოფის მიზნით, ინსპექტირებას უწევს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების, სკოლისგარეშე და სკოლამდელი დაწესებულებების, აგრეთვე სახალხო განათლების ორგანოების მუშაობას.

3. სკოლებისა და სახალხო განათლების ორგანოთა ინსპექტირება ხორციელდება პარტიულობის, მეცნიერულობის, მემკვიდრეობითობის ცხოვრებასთან კავშირის პრინციპების საფუძველზე, რააც თან ახლავს შესრულების სისტემატური შემოწმება და პრაქტიკული დახმარება ნაკლოვანებათა აღმოფხვრის საქმეში.

ინსპექტირების ეფექტურობის უმნიშვნელოვანესი პირობაა გეგმიურობა და სისტემატურობა, ყოველმხრივობა და საქმის მდგომარეობის ანალიზ ს მეცნიერულ-პედაგოგიური სიღრმე, შეფასების

ობიექტურობა და დასკვნების უცილობლობა, პრინციპული მოპოვებულობა და იმ პირობა ტაქტიანობა, რომლებიც აწარმოებენ ინსპექტირებას.

4. თავის საქმიანობაში სასკოლო ინსპექცია ხელმძღვანელობს სახალხო განათლების საკითხებზე პარტიის ყრილობათა გადაწყვეტილებებითა და სკკპ ცენტრალური კომიტეტის დადგენილებებით, სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების კანონმდებლობით, სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების მთავრობათა დადგენილებებითა და განკარგულებებით, სსრ კავშირის განათლების სამინისტროს, მოკავშირე რესპუბლიკათა განათლების (სახალხო განათლების) სამინისტროების, საბჭოთა ხელისუფლების ადგილობრივი და სახალხო განათლების ორგანოების ბრძანებებით, ინსტრუქციებითა და მითითებებით, მოცემული დებულებით.

სასკოლო ინსპექციის მუშაობის შინაარსი
სასკოლო ინსპექტორთა უფლება-მ-ვალეობანი

5. სასკოლო ინსპექცია კონტროლს უწევს:

— სკოლებისა და განათლების სხვა დაწესებულებების მიერ სახალხო განათლების საკითხებში პარტიისა და მთავრობის დადგენილებათა, საშუალო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის წესდების, სასწავლო გეგმების, პროგრამებისა და სხვა ნორმატიული დოკუმენტების მოთხოვნათა შესრულებას, რომლებიც განსაზღვრავენ განათლებას შინაარსს, სასწავლო-აღმზრდელობითი პროცესის ორგანიზაციასა და მეთოდებს;

— სახალხო განათლების ორგანოებისა და მათდამი დაქვემდებარებულ დაწესებულებათა საქმიანობის კადრებით უზრუნველყოფას, მათ შერჩევასა და განაწილებას, შრომითი კანონმდებლობისა და დადგენილი წესის ზუსტ დაცვას დანიშნის, გადაყენისა თუ სამუშაოდან დათხოვნის საკითხებში, სახალხო განათლების ყველა კატეგორიის მუშაკების შრომის დაცვის, შეღავათებისა და უპირატესობათა შესახებ კანონების შესრულებას;

— მასწავლებელთა, აღმზრდელთა, სკოლის ხელმძღვანელთა და სახალხო განათლების სხვა მუშაკთა კვალიფიკაციის ამაღლებითა და მუშაობის მდგომარეობას;

— სახალხო მეთურნეობის გეგმით გათვალისწინებული სახალხო განათლების განვითარების ძირითადი მაჩვენებლების შესრულებას;

— ბავშვთა და მოზარდთა საყოველთაო-სავალდებულო რეგულაციას
 წლიანი სწავლებისა და ახალგაზრდობის საყოველთაო საშუალო
 განათლების განხორციელებას;

— სკოლებისა და სახალხო განათლების ორგანოების მუშაო-
 ბის პრაქტიკაში მოწინავე გამოცდილების, პედაგოგიკურ და ფსი-
 ქოლოგიურ მეცნიერებათა მიღწევების დანერგვისა და შესწავლის
 ორგანიზაციას;

— სკოლებისა და სახალხო განათლების ორგანოების მიერ
 მშობლებსა და მოსახლეობაში პედაგოგიურ პროპაგანდას;

— საქმის წარმოებისა და დოკუმენტაციის დაცვის მდგომარეობას;

— საუწყებო დაწესებულებებისა და სახალხო განათლების
 ორგანოების მიერ წინათ მიცემული წინადადებებისა და მითითე-
 ბების შესრულებას.

6. სახალხო განათლების რაიონულ (საქალაქო) განყოფილება-
 თა სასკოლო ინსპექტორები რაიონის (ქალაქის) სკოლებისა და სა-
 ხალხო განათლების სხვა დაწესებულებათა ინსპექტირებისას ხელ-
 მძღვანელობენ ამ დებულების მე-5 პუნქტით და ამოწმებენ:

— შინასასკოლო ხელმძღვანელობისა და კონტროლის მდგომარეობას;

— სასწავლო-აღმზრდელობითი პროცესის ორგანიზაციას; სას-
 წავლო საგნების სწავლების მდგომარეობას, პოლიტექნიკურ და
 შრომით სწავლებას; მოსწავლეთა ცოდნის ხარისხსა და ყოფაქცე-
 ვას, პედაგოგიური კოლექტივის მუშაობას მოსწავლეთა კომუნის-
 ტური აღზრდისა და სწავლების დონის ამალღების საქმეში როგორც
 ვაკეეთილებზე, ისე კლასგარეშე და სკოლისგარეშე მუშაობის
 დროს; სკოლის პედაგოგიური საბჭოს საქმიანობას;

— ბავშვთა უფლებების დაცვის ორგანიზაციას ინტერნა-
 ტული ტიპის საბავშვო დაწესებულებებში მშობელთა მზრუნ-
 ველობას მოკლებულ ბავშვთა და მოზარდთა მოწყობის საქმეში;
 აგრეთვე იმთ, ვისაც განათლების მისაღებად სახელმწიფოს დახმარება
 სჭირდება; საბავშვო სახლების, სკოლა-ინტერნატების, სასკოლო
 ინტერნატებისა და ინტერნატული ტიპის სხვა დაწესებულება-
 თა აღსაზრდელებს ცხოვრების პირობებს;

— მოსწავლეთა სკოლაში და სკოლიდან სახლში მიყვანის
 ორგანიზაციას;

— სასკოლო შენობებისა და სასკოლო მიწის ნაკვეთების მდგომარეობას; სკოლისა და სახალხო განათლების სხვა დაწესებულებათა სასწავლო-მატერიალური ბაზის შექმნასა და განმტკიცებას, სასწავლო მოწყობილობის, თვალსაჩინოებისა და სწავლების ტექნიკურ საშუალებათა არსებობას, მის დაცვასა და გამოყენებას; სასწავლო კაბინეტების, სახელოსნოებისა და სასკოლო ბიბლიოთეკების მდგომარეობასა და მუშაობას;

სკოლებსა და საბავშვო დაწესებულებებში სანიტარულ-ჰიგიენური რეჟიმის დაცვას, მოსწავლეთა შორის პირადი და საზოგადოებრივი ჰიგიენის დაცვის ჩვევათა დანერგვის საქმეში მუშაობას; ბავშვთა კვებისა და საზაფხულო გამაჯანსაღებელი დასვენების ორგანიზაციას;

— უსაფრთხოების ტექნიკის, საწარმოო სანიტარიის მოთხოვნათა შესრულებას და სახანძრო უსაფრთხოების წესების დაცვას სასწავლო და კლასგარეშე მუშაობისას, საზოგადოებრივ-სასარგებლო შრომის პროცესში;

— მოსწავლეებთან კლასგარეშე და სკოლისგარეშე მუშაობის შინაარსს, მის ორგანიზაციასა და ჩატარებას;

— სკოლის მიკრორაიონში ბავშვებთან და მოზარდებთან აღმზრდელითა და მუშაობის ორგანიზაციას; სკოლისა და საბავშვო დაწესებულებებისადმი დახმარებისათვის საზოგადოებრიობის ჩაბმის საქმეში მუშაობას; სკოლის მშობელთა კომიტეტის მოღვაწეობის ორგანიზაციას.

7. სახალხო განათლების საქალაქო (რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქების), საოკრუგო, საოლქო, სამხარეო განყოფილებათა და ავტონომიური რესპუბლიკების განათლების სამინისტროთა ინსპექტორები ამ ორგანოებისადმი დაქვემდებარებულ სახალხო განათლების განყოფილებების, სკოლებისა და განათლების სხვა დაწესებულებათა ინსპექტირებისას ხელმძღვანელობენ ამ დებულების მე-5 და მე-6 პუნქტებით და ამოწმებენ:

— სახალხო განათლების დაწესებულებათა ხელმძღვანელობის მდგომარეობას, მის გეგმიანობასა და მიზანსწრაფულობას;

— სასწავლო-აღმზრდელითა პროცესისა და მოსწავლეთა ცოდნის, აგრეთვე უნარ-ჩვევათა სრულყოფის საქმეში სკოლებისა და დაქვემდებარებულ სახალხო განათლების განყოფილებათა მუშაობაზე კონტროლის ეფექტურობას;

— მუშაობას სკოლების სასწავლო-მატერიალური ბაზისის განვითარებისა და ყველა იმ პირობის შესაქმნელად, რომელნიც უზრუნველყოფენ მოსწავლეთა წარმატებით სწავლას და აღზრდას;

— განათლების დაწესებულებების კადრებით დაკომპლექტების საქმეში მუშაობას;

— მუშაკთა შესაფერის განათლებას, მათი კვალიფიკაციის ამაღლების ორგანიზაციის საქმეს;

— მშრომელთა განცხადებების, საჩივრებისა და წერილების განხილვის დადგენილი წესის დაცვას, მათში დასმული საკითხების სწორად და დროულად გადაწყვეტის საქმეს.

8. სასკოლო ინსპექტორს დაემაგრება სკოლების ჯგუფი (ტერიტორია). მასვე, სახალხო განათლების განყოფილების (სამინისტროს) აპარატის მუშაკებს შორის მოვალეობათა განაწილების შესაბამისად, დაევალება სამუშაოს განსაზღვრული ნაწილი.

ინსპექტორს სისტემატური კავშირი აქვს სკოლებთან, სახალხო განათლების ორგანოებთან და დაწესებულებებთან. ჩატარებული მუშაობის შესახებ ინსპექტორი ანგარიშს აბარებს ხელმძღვანელობას.

9. რაიონების (ქალაქების) სახალხო განათლების განყოფილებების ინსპექტორებს უფლება აქვთ:

— დაესწრონ ვაკეეთილებს, სხვადასხვა სახის მეცადინეობებს, კლასგარეშე და სკოლისგარეშე ღონისძიებებს, შეამოწმონ მოსწავლეთა ცოდნა და მასწავლებლის მიერ მათი ცოდნის შეფასების ობიექტურობა;

— მასწავლებლებს, აღმზრდელებს, სკოლების, საბავშვო სახლებისა და სხვა საბავშვო დაწესებულებათა ხელმძღვანელებს მისცენ მითითებანი და რეკომენდაციები სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობის გაუმჯობესების მიზნით;

— შეაჩერონ სკოლის დირექტორებისა და სხვა საბავშვო დაწესებულებების ხელმძღვანელთა უკანონო განკარგულებანი და მოქმედებანი, რაზეც დაუყოვნებლივ უნდა აცნობონ სახალხო განათლების ორგანოების ხელმძღვანელობას;

— ადგილობრივ პარტიულ და საბჭოთა ორგანოებში, აგრეთვე საზოგადოებრივ ორგანიზაციებში შეიტანონ წინადადებები სკოლებისა და საბავშვო დაწესებულებების მუშაობის გაუმჯობესების საკითხებზე;

— სახალხო განათლების განყოფილების ხელმძღვანელებმა შეთანხმებით მოიწვიონ დირექტორების, მათი მოადგილეების, მასწავლებლისა და სკოლის სხვა მუშაკთა თათბირები;

— მონაწილეობა მიიღონ სახალხო განათლების საბჭოების, ზედაგოვიური საბჭოების, მეთოდური გაერთიანებების, მასწავლებელთა, აღმზრდელთა და საბავშვო დაწესებულებების სხვა მუშაკთა კონფერენციების მუშაობაში;

— სკოლების ხელმძღვანელებისა და მასწავლებლებისაგან მოითხოვონ შემოწმებისათვის აუცილებელი მასალები;

— შეიტანონ წინადადებანი მასწავლებელთა, აღმზრდელთა, სკოლების ხელმძღვანელთა და საბავშვო დაწესებულებების სხვა მუშაკთა წახალისების მიზნით;

დადგენილი წესის დაცვით დააყენონ სკოლებისა და სხვა საბავშვო დაწესებულებებიდან იმ პირთა განთავისუფლების საკითხი, რომელნიც არ შეესაბამებიან დაკავებულ თანამდებობას.

10. სახალხო განათლების საქალაქო (რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქები), საოკრუგო, საოლქო, სამხარეო განყოფილებათა და ავტონომიური რესპუბლიკების განათლების სამინისტროების ინსპექტორებს, გარდა ზემოაღნიშნულისა, უფლება აქვთ;

— სახალხო განათლების რაიონულ (საქალაქო) განყოფილებათა ხელმძღვანელებსა და ინსპექტორებს მისცენ მითითებანი და რეკომენდაციები სახალხო განათლების განყოფილებათა და დაწესებულებათა მუშაობის გაუმჯობესების მიზნით;

— დასვან საკითხი მშრომელთა დეპუტატების ადვილობრივი საბჭოების წინაშე, რათა დროებით შეწყდეს მეცადინეობა იმ სკოლებში, რომელთაც არ გააჩნიათ ამსათვის აუცილებელი პირობები;

— შეაჩერონ რაიონული (საქალაქო) განათლების განყოფილებათა ხელმძღვანელების უკანონო განკარგულებანი და მოქმედებანი, რაზედაც დაუყოვნებლივ უნდა აცნობონ სახალხო განათლების საქალაქო (რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქები), საოკრუგო, საოლქო, სამხარეო განყოფილებათა გამკვებს, ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების მინისტრს, მშრომელთა დეპუტატების რაიონული (საქალაქო) საბჭოს აღმასკომს;

— მოითხოვონ თანამდებობის პირთაგან დაწესებულებებისა და სახალხო განათლების საუწყებო განყოფილებათა ხელმძღვანელების საჭირო დოკუმენტები და მასალა, მოისმინონ მათი მოხსენებანი

და განმარტებანი შემოწმების შედეგებზე. მისცენ მითითებანი ლოვანებათა და დარღვევათა გამოსასწორებლად;

— შეიტანონ წინადადებები სახალხო განათლების საუწყებო ორგანოების მუშაკთა წახალისების მიზნით;

— დასვან საუწყებო განყოფილებათა და ორგანოთა იმ მუშაკების სამუშაოდან განთავისუფლების საკითხი, რომელნიც არ შეეფერებოდნენ დაკავებულ თანამდებობებს.

11. მოკავშირე რესპუბლიკების განათლების (სახალხო განათლების) სამინისტროების სასკოლო ინსპექტორების მუშაობის შინაარსი და უფლება-მოვალეობანი განისაზღვრება ამ დებულებით და შესაბამისი ქვეგანყოფილების შესახებ მოკავშირე რესპუბლიკების განათლების (სახალხო განათლების) მინისტრების მიერ დამტკიცებული დებულებით.

12. სსრ კავშირის განათლების სამინისტროს სასკოლო ინსპექტორთა მუშაობის შინაარსი და უფლება-მოვალეობანი განისაზღვრება ამ დებულებითა და სსრ კავშირის განათლების მინისტრის მიერ დამტკიცებული დებულებით სახალხო განათლების მთავარი ინსპექციისა და სკოლები მთავარი სამმართველოს შესახებ.

13. სასკოლო ინსპექტორების მითითებანი და მოქმედებანი შეიძლება გასაჩივრებულ იქნეს სახალხო განათლების შესაბამის და ზემდგომ ორგანოებში.

III. ინსპექტირების ორგანიზაცია

14. სკოლებისა და განათლების სხვა დაწესებულებათა ინსპექტირება წარმოებს სახალხო განათლების ორგანოს ან მისი ქვედანაყოფის ხელმძღვანელის მიერ დამტკიცებული გეგმის მიხედვით.

ინსპექტირების პერიოდულობა და სახეები განისაზღვრება რაიონის, ქალაქის, ოკრუგის, ოლქის, მაარის, რესპუბლიკის სკოლებში სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობის მდგომარეობით.

ინსპექტირების მიზნებისა და ამოცანების მიხედვით ტარდება ფრონტალური ან თემატური შემოწმებები. თემატური შემოწმებები შეიძლება ჩატარდეს ერთ ან რამოდენიმე საკითხზე.

საშუალო და რვაწლიანი სკოლების ფრონტალური შემოწმება ტარდება არანაკლებ ერთისა ხუთ წელიწადში, დაწყებითი სკოლებისა კი ყოველწლიურად.

საშუალო სკოლის ფრონტალური შემოწმება არ შეიძლება ვაგრძელდეს ორ კვირაზე რვაწლიანისა—ათ, დაწყებითისა—ერთი კვირაზე მეტს.

სახალხო განათლების რაიონულ (საქალაქო) განყოფილებათა მუშაობა მოწმდება არანაკლებ ერთჯერ ხუთ წელიწადში.

15. ინსპექტირებაში შეიძლება ჩაბმულ იქნენ განათლების დაწესებულებათა, მეთოდური კაბინეტების საქალაქო, საოლქო, სარაიონო, სამხარეო, მასწავლებელთა დახელოვნების (კვალიფიკაციის ამაღლების) ინსტიტუტების, ქვესაუწყებო განათლების განყოფილებათა მუშაკები, სხვა კვალიფიციური სპეციალისტები, საზოგადოებრივი ინსპექტორები.

ინსპექტორთა ბრიგადის შემადგენლობა, მისი მუშაობის გეგმა და დრო მტკიცდება სახალხო განათლების შესაბამისი ორგანოს ან მისი ქვედანაყოფის ხელმძღვანელის მიერ.

16. ინსპექტირების ძირითად მეთოდებსა და ხერხებს წარმოადგენს ვაკეეთილებსა და სხვა სასწავლო მეცადინეობათა დაკვირვება და ანალიზი, მოსწავლეთა ცოდნის ზეპირი და წერიითი შემოწმება, საუბარი ხელმძღვანელებთან, მასწავლებლებთან, შემოწმების ობიექტის საზოგადოებრივ წარმომადგენლებთან და მოსწავლეებთან, მოსწავლეთა რვეულების, სასკოლო დოკუმენტაციის (სამუშაო გეგმების, საკლასო ჟურნალების, საყოველთაო-სავალდებულო სწავლების დოკუმენტებისა და ა. შ.) და სხვა მასალების ანალიზი.

17. ინსპექტირების შედეგებზე, იმასთან დაკავშირებით თუ რა სახისაა, რა მიზნებსა და ამოცანებს ისახავს იგი, ინსპექტორის შეხედულებისამებრ შეიძლება ჩატარდეს: პედაგოგიური საბჭო, თათბირი დირექტორთან, საწარმოო თათბირი, საგნობრივ-მეთოდურ გაერთიანებათა სხდომები, საუბრები მასწავლებლებთან, სახალხო განათლების განყოფილების აპარატის თათბირი, სკოლების ხელმძღვანელთა ან სახალხო განათლების აქტივის თათბირი, რომლებზეც ანალიზდება საქმის ფაქტიური ვითარება და მიეცემა წინადადებები მუშაობის გაუმჯობესების მიზნით.

სკოლის ფრონტალური შემოწმების შედეგების შესახებ ჩატარდება პედაგოგიური საბჭოს სხდომა. პედსაბჭო, როგორც წესი, ტარდება შემოწმების დამთავრებიდან არაუგვიანეს ხუთი დღისა.

18. სკოლისა და სახალხო განათლების სხვა საბავშვო დაწესებულებების საინსპექტორო შემოწმების შედეგები ფორმდება აქტის, მოხსენებითი ბარათის ან ცნობის სახით, რომლებიც შეიცავენ და-

საბუთებულ დასკვნებსა და კონკრეტულ წინადადებებს მუშაობის გაუმჯობესების თვალსაზრისით. აქტის, მოხსენებითი ბარათის ან ცნობის ასლი ეგზავნება შემოწმებულ დაწესებულებას არაუგვიანეს ორი კვირისა შემოწმების დამთავრებიდან.

დოკუმენტი სახალხო განათლების ორგანოს შემოწმების შედეგებზე ეგზავნება შეიწმეხებულ დაწესებულებას არაუგვიანეს სამი კვირისა შემოწმების დამთავრებიდან.

სკოლების ან სასწავლო დაწესებულებათა თემატური შემოწმების შედეგები შეიძლება გაფორმდეს ერთი საერთო დოკუმენტით.

19. შენიშვნები და წინადადებათი სკოლის ან სხვა საბავშვო დაწესებულების ხელმძღვანელობის მიმართ, მოცემული დაწესებულების ოპერატიული შემოწმების შედეგებზე, ჩაიწერება მაინსბექტირებელ პირთა შენიშვნებისა და წინადადებების წიგნში.

IV. სასკოლო ინსპექციის კადრება .

20. სასკოლო ინსპექტორებად ნიშნავენ პირებს ყველაზე უფრო გამოცდილი და ავტორიტეტიანი სკოლის ხელმძღვანელებიდან, მასწავლებლებიდან და სახალხო განათლების სხვა დაწესებულებათა მუშაკებიდან, რომელთაც აქვთ ფართო პედაგოგიური ერთდიცია, ორგანიზატორული ჩვევები, კარგად იცნობენ განათლების დაწესებულებათა ორგანიზაციასა და საქმიანობას, გააჩნიათ უმაღლესი განათლება და პედაგოგიური მუშაობის სტაჟი:

— სახალხო განათლების რაიონული (საქალაქო), საოკრუგო, საოლქო, სამაარეო განყოფილებათა და ავტონომიური რესპუბლიკების განათლების სამინისტროთა ინსპექტორებისათვის—არანაკლებ ხუთი წლისა;

— მოკავშირე რესპუბლიკების განათლების სამინისტროს (სახალხო განათლების) და სსრ კავშირის განათლების სამინისტროს ინსპექტორებისათვის— არანაკლებ შვიდი წლისა.

21. სახალხო განათლების რაიონულ (საქალაქო) განყოფილებათა სასკოლო ინსპექტორებს ნიშნავენ და ათავისუფლებენ სახალხო განათლების საქალაქო (რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქების), საოკრუგო, საოლქო, სამაარეო განყოფილებათა გამგეები, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მოკავშირე რესპუბლიკათა, რომელთაც არა აქვთ საოლქო დაყოფა, განათლების (სახალხო განათლე-

ბის) მინისტრები სახალხო განათლების რაიონულ (საქალაქო) ყოფილებათა გამგეების წარდგინებით.

სახალხო განათლების საქალაქო (რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქების) სეკრეტო, საოლქო, სამხარეო განყოფილებათა სასკოლო ინსპექტორების დანიშვნა და განთავისუფლება ხდება სახალხო განათლების ამავე განყოფილებათა უფროსების მიერ;

ავტონომიური რესპუბლიკების განათლების სამინისტროთა სასკოლო ინსპექტორების დანიშვნა-განთავისუფლება ხდება ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების მინისტრების მიერ;

მოკავშირე რესპუბლიკების განათლების (სახალხო განათლების) სამინისტროების სასკოლო ინსპექტორები ინიშნებიან და თავისუფლდებიან მოკავშირე რესპუბლიკათა განათლების (სახალხო განათლების) მინისტრების მიერ.

სსრ კავშირის განათლების სამინისტროს სასკოლო ინსპექტორები ინიშნებიან და თავისუფლდებიან სსრ კავშირის განათლების მინისტრის მიერ.

22. სასკოლო ინსპექტორების კვალიფიკაციის ამაღლება ხორციელდება მასწავლებელთა ახლოვნების (კვალიფიკაციის ამაღლების) ინსტიტუტში მიერ. თითოეული ინსპექტორი კვალიფიკაციის ამაღლების კურსებზე წარმოებისაგან მოწყვეტით იზღავნება სულ ცოტა ერთჯერ ხუთ წელიწადში.

სასკოლო ინსპექტორები თავიანთ იდეურ-პოლიტიკურ დონესა და ბედავოვიერ ოსტატობას იმაღლებენ თვითგანვითარებისა და საწარმოო სწავლების გზით, რომელსაც აწყობს სახალხო განათლების განყოფილების ან სამინისტროს ქვედანაყოფის ხელმძღვანელობა.

23. სასკოლო ინსპექტორება სარეგულბენ მოქმედი კანდმდებლობი დადგენილი შეღავათებითა და უპირატესობით.

Приложение
к приказу Министра просвещения
СССР от 13/XII-72 г. № 129
Одобрено Советом по вопросам
средней общеобразовательной школы
2 XI-72 г.

ПОЛОЖЕНИЕ

о школьной инспекции системы Министерства
просвещения СССР

1. Общие положения

1. Школьную инспекцию составляют инспектора школ районных, городских, окружных, областных, краевых отделов народного образования, министерств просвещения автономных республик, министерств просвещения (народного образования) союзных республик и Министерства просвещения СССР.

2. Школьная инспекция осуществляет государственный контроль за выполнением школами и органами народного образования решений партии и правительства в области народного образования, приказов и указаний Министерства просвещения СССР, министерств просвещения (народного образования) союзных республик; инспектирует работу общеобразовательных школ, внешкольных и дошкольных учреждений и органов народного образования в целях дальнейшего совершенствования обучения и коммунистического воспитания молодого поколения.

3. Инспектирование школ и органов народного образования осуществляется на основе принципов партийности, научности, преемственности, связи с жизнью, сопровождается оказанием практической помощи по устранению недостатков и систематической проверкой исполнения.

Важнейшими условиями эффективности инспектирования являются плановость и систематичность, всесторонность и научно-педагогическая глубина анализа состояния дел, объек-

тивность оценок и доказательность выводов, принципиальная требовательность и тактичность инспектирующих лиц.

4. В своей деятельности школьная инспекция руководствуется решениями съездов партии и постановлениями ЦК КПСС по вопросам народного образования, законодательством Союза ССР и союзных республик, постановлениями и распоряжениями Правительства СССР и правительств союзных республик, приказами, инструкциями и указаниями Министерства просвещения СССР, министерств просвещения (народного образования) союзных республик, местных органов советской власти, органов народного образования и настоящим Положением.

II. Содержание работы школьной инспекции. Обязанности и права инспекторов школ

5. школьная инспекция контролирует:

— выполнение школами и другими учреждениями просвещения постановлений партии и правительства по вопросам народного образования, Устава средней общеобразовательной школы, учебных планов, программ и других нормативных документов, определяющих содержание образования, организацию и методы учебно-воспитательного процесса;

— обеспеченность органов народного образования и подчиненных им учреждений необходимыми кадрами, подбор и расстановку их, точное соблюдение трудового законодательства и установленного порядка в вопросах назначения, перевода, освобождения от работы, выполнение законов об охране труда, льготах и преимуществах для работников народного образования всех категорий;

— состояние работы по повышению квалификации учителей, воспитателей, руководителей школ и других работников народного образования;

— выполнение основных показателей по развитию народного образования, предусмотренных народнохозяйственным планом;

— осуществление всеобщего обязательного восьмилетнего обучения детей и подростков, всеобщего среднего образования молодежи;

— организацию изучения и внедрения передового опыта, достижений педагогической и психологической наук в практику работы школ и органов народного образования;

— деятельность школ и органов народного образования по педагогической пропаганде среди родителей учащихся и населения;

— постановку делопроизводства и хранения документации;

— выполнение подведомственными учреждениями и органами народного образования данных ранее предложений и указаний.

6. Инспектора школ районных (городских) отделов народного образования, инспектируя школы и другие учреждения просвещения района (города), руководствуются п. 5. настоящего Положения и проверяют:

— состояние внутришкольного руководства и контроля;

— организацию учебно-воспитательного процесса, состояние преподавания учебных предметов, политехнического и трудового обучения, качество знаний и степень воспитанности учащихся, работу педагогических коллективов по повышению уровня обучения и коммунистического воспитания школьников как на уроках, так и во внеклассной и внешкольной работе; деятельность педагогического совета школы;

— организацию работы по охране прав детей, устройству в детские учреждения интернатного типа детей и подростков, лишившихся попечения родителей, а также нуждающихся в помощи государства для получения образования; условия жизни воспитанников детских домов, школ-интернатов, интернатов при школах и других учреждений интернатного типа;

— организацию подвоза детей в школу и из школы домой;

— состояние школьных помещений и пришкольных участков, мероприятия по созданию и укреплению учебно-

материальной базы школ и других учреждений народного образования; наличие, порядок хранения и использование учебного оборудования, наглядных пособий и технических средств обучения; состояние и работу учебных кабинетов, мастерских и школьных библиотек;

— соблюдение санитарно-гигиенического режима в школах и детских учреждениях, работу по привитию учащимся навыков личной и общественной гигиены; организацию детского питания и летнего оздоровительного отдыха детей;

— выполнение в учебной и внеклассной работе, в процессе общественно-полезного труда требований техники безопасности, производственной санитарии и соблюдение правил пожарной безопасности;

— содержание, организацию и проведение внешкольных мероприятий и внеклассной работы с учащимися;

— организацию воспитательной работы с детьми и подростками в микрорайоне школы и работу по вовлечению общественности в помощь школе и другим детским учреждениям; организацию деятельности родительского комитета школы.

7. Инспектора школ городских (городов республиканского подчинения), окружных, областных, краевых отделов народного образования и министерств просвещения автономных республик, инспектируя подчиненные этим органам отделы народного образования, школы и другие учреждения просвещения, руководствуются пп. 5 и 6 настоящего Положения и проверяют:

— состояние руководства учреждениями народного образования, его плановость и целенаправленность;

— эффективность контроля за работой школ и подчиненных отделов народного образования по совершенствованию учебно-воспитательного процесса, повышению качества знаний, умений и навыков учащихся;

— работу по укреплению учебно-материальной базы школ и созданию других условий, обеспечивающих успешное обучение и воспитание школьников;

— работу по комплектованию кадрами учреждений просвещения;

— наличие у работников соответствующего образования, организацию работы по повышению квалификации;

— соблюдение установленного порядка рассмотрения писем, заявлений и жалоб трудящихся, правильность и своевременность решения поставленных в них вопросов.

8. За инспектором школ закрепляются группа школ (территория), определенные разделы работы в соответствии с распределением обязанностей между работниками аппарата отдела народного образования (министерства).

Инспектор постоянно поддерживает связь со школами, органами и учреждениями народного образования, О проделанной работе инспектор отчитывается перед руководством.

9. Инспектора школ районных (городских) отделов народного образования имеют право:

— присутствовать на уроках, различного рода занятиях, внеклассных и внешкольных мероприятиях, проверять знания учащихся и правильность их оценки учителем;

— давать учителям, воспитателям, руководителям школ, детских домов и других детских учреждений указания и рекомендации по улучшению учебно-воспитательной работы;

— приостанавливать незаконные распоряжения и действия директоров школ и руководителей других детских учреждений, немедленно сообщая об этом руководству органов народного образования;

— вносить предложения по вопросам улучшения работы школ и детских учреждений в местные партийные и советские органы, а также общественные организации;

— по согласованию с руководством отдела народного образования созывать совещания директоров, их заместителей, учителей и других работников школ;

— участвовать в работе Советов по народному образованию, педагогических советов, методических объединений, конференций учителей, воспитателей и других работников детских учреждений;

— запрашивать у руководителей школ и учителей материалы, необходимые при проверке;

— вносить предложения о поощрении учителей, воспитателей, руководителей школ и других работников детских учреждений;

— ставить в установленном порядке вопрос об освобождении от работы в школе и других детских учреждениях лиц, не соответствующих занимаемой должности.

10. Инспектора школ городского (городов республиканского подчинения), окружного, областного, краевого отделов народного образования и министерств просвещения автономных республик, кроме того, имеют право:

— давать руководителям и инспекторам районных (городских) отделов народного образования указания и рекомендации по вопросам улучшения работы отделов и учреждений народного образования;

— ставить вопрос перед местными Советами депутатов трудящихся о временном прекращении учебных занятий в школах, не имеющих для этого необходимых условий;

— приостанавливать незаконные распоряжения и действия руководителей районных (городских) отделов народного образования, немедленно сообщая об этом заведующему городским (городов республиканского подчинения), окружным, областным, краевым отделом народного образования, министру просвещения автономной республики, исполкому районного (городского) Совета депутатов трудящихся;

— запрашивать у должностных лиц и руководителей учреждений и подведомственных отделов народного образования необходимые документы и материалы, заслушивать их доклады и объяснения по итогам проверки, давать указания об исправлении недостатков и нарушений;

— вносить предложения о поощрении работников подведомственных органов народного образования;

— ставить вопрос об освобождении от работы работников подведомственных учреждений и органов народного образования, не соответствующих занимаемой должности.

11. Содержание работы, обязанности и права инспекторов школ министерств просвещения (народного образования) союзных республик определяются настоящим Положением и положениями о соответствующих подразделениях министерств, утверждаемыми министрами просвещения (народного образования) союзных республик.

12. Содержание работы, обязанности и права инспекторов школ Министерства просвещения СССР определяются настоящим Положением и положениями о Главной инспекции народного образования и Главном управлении школ, утверждаемыми Министром просвещения СССР.

13. Указания и действия инспекторов школ могут быть обжалованы в соответствующие или в вышестоящие органы народного образования.

III. Организация инспектирования

14. Инспектирование школ и других учреждений просвещения проводится по плану, утверждаемому руководителем органа народного образования или его подразделения.

Периодичность и виды инспектирования определяются состоянием учебно-воспитательной работы в школах района, города, округа, области, края, республики.

В зависимости от целей и задач инспектирования проводятся фронтальные или тематические проверки. Тематические проверки могут проводиться по одному или нескольким вопросам.

Фронтальная проверка средних и восьмилетних школ проводится не реже одного раза в пять лет, начальной школы—ежегодно.

Инспектирование средней школы не должно продолжаться более двух недель, восьмилетней—десяти дней, начальной— одной недели.

Работа районного (городского) отдела народного образования проверяется не реже одного раза в пять лет.

15. К инспектированию могут привлекаться работники учреждений просвещения, методических кабинетов, городских, областных, краевых, республиканских институтов усовершен-

ствования (повышения квалификации) учителей, подведомственных отделов народного образования, другие квалифицированные специалисты, общественные инспектора.

Состав инспекторской бригады, план и сроки ее работы утверждаются руководителем соответствующего органа народного образования или его подразделения.

16 Основными методами и приемами инспектирования являются наблюдение и анализ уроков и других учебных занятий, проведение устной и письменной проверки знаний учащихся, беседа с руководителями, учителями, представителями общественных организаций проверяемого объекта и учащимися, анализ тетрадей учащихся, школьной документации (планов работы, классных журналов, документации по всеобучу и т. п.) и других материалов.

17. По итогам инспектирования в зависимости от вида, целей и задач проверки и по усмотрению инспектора могут проводиться: педагогический совет, совещание при директоре, производственное совещание, заседания предметных методических объединений, беседа с учителями, совещание аппарата отдела народного образования, совещание руководителей школ или актива по народному образованию, на которых анализируется фактическое положение дел и сообщаются предложения по улучшению работы.

По итогам фронтальной проверки школы проводится педагогический совет. Педагогический совет проводится, как правило, не позднее чем через пять дней после окончания проверки.

18. Результаты инспекторской проверки школ и других детских учреждений народного образования оформляются актом, докладной запиской или справкой, содержащими обоснованные выводы и конкретные предложения по улучшению работы, копии акта, докладной записки или справки направляются в проверяемое учреждение не позднее, чем через две недели после окончания проверки.

Документ по итогам проверки органа народного образования направляется в проверяющееся учреждение не позднее, чем через три недели после окончания проверки.

Результаты тематической проверки ряда школ учреждений просвещения могут быть оформлены одним общим документом.

19. Замечания и предложения в адрес руководства школы или другого детского учреждения по результатам оперативной проверки данного учреждения записываются в книгу замечаний и предложений инспектирующих лиц.

IV. кадры школьной инспекции

20. Инспектора школ назначаются из числа наиболее опытных и авторитетных руководителей школ, учителей и других работников просвещения, обладающих широкой педагогической эрудицией, организаторскими навыками, хорошо знающих принципы организации и деятельности учреждений просвещения, имеющих высшее образование и стаж педагогической работы:

- для инспекторов районных (городских), окружных, областных, краевых отделов народного образования и министерств просвещения автономных республик—не менее пяти лет;

- для инспекторов министерств просвещения (народного образования) союзных республик и Министерства просвещения СССР—не менее семи лет.

21. Инспектора школ районных (городских) отделов народного образования назначаются и увольняются заведующими городскими (городов республиканского подчинения), окружными, областными, краевыми отделами народного образования, министрами просвещения автономных республик и министрами просвещения (народного образования) союзных республик без областного деления по представлению заведующих районными (городскими) отделами народного образования:

инспектора школ городских (городов республиканского подчинения), окружных, областных, краевых отделов народного образования назначаются и увольняются заведующими этими отделами народного образования.

инспектора школ министерств просвещения автономных республик назначаются и увольняются министрами просвещения автономных республик;

инспектора школ министерств просвещения (народного образования) союзных республик назначаются и увольняются министрами просвещения (народного образования) союзных республик;

инспектора школ Министерства просвещения СССР назначаются и увольняются Министром просвещения СССР.

22. Повышение квалификации инспекторов школ осуществляется институтами усовершенствования (повышения квалификации) учителей. Каждый инспектор направляется на курсы повышения квалификации с отрывом от производства не менее одного раза в пять лет.

Инспектора школ повышают свой идейно-политический уровень и педагогическое мастерство путем самообразования и в системе производственной учебы, организуемой руководством отдела народного образования или подразделения министерства.

23. Инспектора школ пользуются льготами и преимуществами, установленными действующим законодательством.

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს
1973 წლის 9 ივლისის ბრძანება № 485

დუშეთის რაიონის დამოუკიდებელი დაწყებითი სკოლებს
მუშაობის შემოწმების შედეგების შესახებ

გავეცანი რა დუშეთის რაიონის დამოუკიდებელი დაწყებითი სკოლების სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობის შემოწმების შედეგებს, აღვნიშნავ, რომ ამ სკოლების მუშაობაში შეინიშნება სერიოზული ნაკლოვანებანი.

რაიონის დამოუკიდებელ დაწყებით სკოლებში არასაკმაო მუშაობა ტარდება სათანადო ინსტრუქციის მიხედვით სასკოლო ასაკის ბავშვთა აღრიცხვისათვის.

მეტისმეტად სუსტია დამოუკიდებელი დაწყებითი სკოლების სასწავლო-მატერიალური ბაზა: სკოლების დიდი ნაწილი მოთავსებულია შეუფერებელ, შეგუებულ შენობებში, არა აქვთ სწავლებისათვის საჭირო აუცილებელი თვალსაჩინო მასალები და სხვა.

აღნიშნული რაიონის დაწყებითი სკოლების ბევრი მასწავლებელი ნაკლებ დაინტერესებას იჩენს საკუთარი პედაგოგიურ-მეთოდური ღონის ასამაღლებლად, უინტერესოდ, მოუმზადებლად ატარებს გაკვეთილებს, რის გამოც დაბალია მოსწავლეთა მომზადება.

არადამაკმაყოფილებლად ასწავლიან მშობლიურ ენას მასწავლებლები: დ. ყარმაზანაშვილი, თ. ხულუხაური, ა. უნდილაშვილი, ე. თანიაშვილი, ვ. ამიზოვი, მ. ხოსრიაშვილი, ლ. ბუჩუკური, ნ. ნათელაშვილი, ო. პაპაშვილი.

სწავლება ზეპირად, თვალსაჩინოების გარეშე მიმდინარეობს, რის გამოც მოსწავლეები ვერ ფლობენ პროგრამით გათვალისწინებული კითხვის, სუფთა წერის, წერითი მეტყველების სათანადო უნარ-ჩვევებს.

რაიონის მთელ რიგ დაწყებით სკოლებში რუსულ ენას ამ საგნის არმცოდნე მასწავლებლები (დ. ყარმაზანაშვილ, ნ. უნდი-

ლაშვილი. მ. ხოსრიაშვილი, ლ. ბუჩუკური) ასწავლიან. ისინი, ენის უცოდინრობის გამო, გაკვეთილებს ქართულ ენაზე წარმართავენ, არ ესმით ახსნითი კითხვის არსი, ვერ ასწორებენ მოსწავლეთა მიერ დაშვებულ შეცდომებს. სრულიად არაღამაკმაყოფილებელი მუშაობა ტარდება მოსწავლეთა ლექსიკური მარაგის გასამდიდრებლად. თვითონვე უშვებენ შეცდომებს რუსულად მეტყველების დროს. საერთოდ, მათი მუშაობა მოკლებულია რაიმე გარკვეულ სისტემას.

ჯერ კიდევ დამაკმაყოფილებლად არ არის გადაწყვეტილი მათემატიკის პირველდაწყებითი კურსის ნორმალურად დაუფლების ამოცანა და მოსწავლეთა საკმაოდ დიდი ნაწილი თვლა-ანგარიშის მყარსა და მტკიცე ჩვევებს ვერ ღებულობს. მოსწავლეებმა თეორიულიდ თითქოს იციან მოქმედებათა წესები, მაგრამ პრაქტიკულად მათი გამოყენება და მარტივი ოპერაციების შესრულება არ შეუძლიათ. მასწავლებლები: დ. ყარმაზანაშვილი, ლ. ბუჩუკური, ე. თანიაშვილი, თ. პაპაშვილი ანგარიშს არ უწევენ მოსწავლეთა ინდივიდუალურ თავისებურებებს და არ ეწევიან მათთან მუშაობას, რაც აგრეთვე დაბლა სწევს საგნის სწავლების დონეს.

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ ე:

1. დუშეთის რაიონის განათლების განყოფილებამ (ამა. ნ. კარიაულმა);

ა) გაატაროს მასზე დამოკიდებული ყველა ღონისძიება დამოუკიდებელი დაწყებითი სკოლების სასწავლო-მატერიალური ბაზით, განსაკუთრებით სასკოლო შენობებით და სწავლებისათვის საჭირო თვალსაჩინო ხელსაწყო-იარაღებით უზრუნველსაყოფად;

ბ) დაამყაროს წესრიგი სასკოლო ასაკის ბავშვთა აღრიცხვაში, რისთვისაც მტკიცედ იხელმძღვანელოს სათანადო ინსტრუქციით; მიიღოს ზომები აღნიშნული სკოლების მიკრორაიონებში ბავშვთა საყოველთაო-სავალდებულო სწავლების განუზრელი განხორციელებისათვის;

გ) გულდასმით შეისწავლოს დამოუკიდებელ დაწყებით სკოლებში რუსული ენის სწავლების საკითხი, მომავალი სასწავლო წლიდან ამ საგნის სწავლება მიიღოს საგნის მცოდნე სპეციალისტებს; ამ მიზნით, სადაც ეს შესაძლებელი აღმოჩნდება, გამოიყენოს მეზობელი სკოლების რუსული ენის მასწავლებლები;

დ) სისტემატურად იზრუნოს დაწყებითი კლასების მასწავლებელთა პედაგოგიურ-მეთოდური მომზადების დონის ასამაღლებლად ამ მიზნით გააძლიეროს კონტროლი, დახმარება და ხელმძღვანელობა მათ მუშაობაზე;

ე) მიიღოს ზომები დაწყებითი სკოლების მასწავლებელთა პედაგოგიური კადრების გასაუმჯობესებლად, რისთვისაც უზრუნველყოს საშუალო განათლების მქონე მასწავლებელთა ჩაბმა დაუსწრებელ სწავლებაში;

ვ) პერიოდულად განიხილოს განათლების განყოფილების საბჭოს სადომებზე დამოუკიდებელი დაწყებითი სკოლების მუშაობა. გამოვლინებულ ნაკლოვანებათა აღმოსაფხვრელად დასახოს კონკრეტული ღონისძიებანი, ამასთან, მკაცრი კონტროლი დააწესოს მიღებული გადაწყვეტილების შესრულების მიმდინარეობაზე;

ზ) გაატაროს ორგანიზაციული ღონისძიებანი ამ ბრძანებაში აღნიშნული არადამაკმაყოფილებლად მომუშავე დაწყებითი სკოლების გამკეებისა და მასწავლებლების მიმართ.

2. აღნიშნოს დამოუკიდებელი დაწყებითი სკოლებისადმი დუშეთის რაიონის განათლების განყოფილების (ყოფილი გამგე ამბ. ა. ბალაშიშვილი) არადამაკმაყოფილებელი ხელმძღვანელობა;

3. დამოუკიდებელი დაწყებითი სკოლების მუშაობისადმი სუსტი კონტროლისა და ხელმძღვანელობის გამო, გამოეცხადოს საყვედური დუშეთის რაიონის განათლების განყოფილების მეთოდური კაბინეტის მუშაკებს—ა. ბეჭიაშვილს, რ. ხულუზაურსა და ო. ბურდულს.

4. მასწავლებელთა დახლოვნების ინსტიტუტმა (ამბ. თ. ზახაშვილმა): გააძლიეროს დამოუკიდებელი დაწყებითი სკოლებისადმი მეთოდური დახმარება; კვალიფიციური მეთოდისტების საშუალებით სისტემატურად მოაწყოს სკოლებში საუბრები და კონსულტაციები.

5. გაზეთმა „სახალხო განათლებამ“ (ამბ. ნ. შველიძემ) და ქურნალმა „სკოლა და ცხოვრებამ“ (ამბ. გრ. საჯაიამ) ფართო ადგილი დაუთმონ თავიანთ ფურცლებზე რესპუბლიკის დამოუკიდებელი დაწყებითი სკოლების მუშაობის საკითხებს.

6. საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მომარაგებისა და დამხმარე საწარმოთა სამმართველომ (ამბ. ს. არველაძემ)

უზრუნველყოს რაიონის სკოლები სათანადო დახაზულობის დღეებით, მერხებითა და დგამ-ავეჯით.

6. განათლების სამინისტროს სკოლების სამმართველომ (ამხ. რ. კანდელაკმა):

ა) ახალი, 1973/74 სასწავლო წლის პირველ ნახევარში სპეციალურად შეისწავლოს რესპუბლიკის რამდენიმე რაიონში დამოკიდებული დაწყებითი სკოლების მუშაობის მდგომარეობა და შედეგები მოახსენოს განათლების სამინისტროს კოლეგიას;

ბ) განახორციელოს მეთვალყურეობა ამ ბრძანების შესრულების მიმდინარეობაზე.

საფუძველი: საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგიის 1973 წლის 28 ივნისის სხდომის დადგენილება

საქართველოს სსრ განათლების

მინისტრი თ. ლაშქარაშვილი

დუშეთის რაიონის დამოუკიდებელი დაწესებულებითი სკოლების შემოწმების შედეგების შესახებ

მ ო ხ ს ე ნ ე ბ ი თ ი ბ ა რ ა თ ი

მამდინარე წლას 16-დან 20-მამამდე მასწავლებელთა და-
 ხელოვნების ინსტიტუტის დაწესებულებითი კლ-სების მეთოდკაბინეტის
 გაძვესთან ამბ. შ. მამალაძესთან ერთად შევისწავლეთ დუშეთის
 რაიონის დამოუკიდებელ დაწესებულებით სკოლებში სასწავლო-აღმზრდე-
 ლობათი მუშაობის მდგომარეობა.

შემოწმებულ იქნა შალიკიანთკარის, წითელისოფლის, კო-
 ბინთკარის, შუგუდოს, ციხისძირისა და ჟინვალის დამოუკიდებელი
 დაწესებულებითი სკოლების მუშაობა.

რაიონში სულ 83 დამოუკიდებელი დაწესებულებითი სკოლაა, რო-
 მელთაგან ტიპიური სასკოლო შენობა მხოლოდ 2-ს აქვს, 52 და-
 ქირაეებულ შენობაშია, დანარჩენი—შეგუებულში.

I, II, III-IV კლასები მხოლოდ 4 სკოლაშია ცალ-ცალკე, და-
 ნარჩენში კი კლას-კოპლექტებია.

შემოწმებული სკოლების უმრავლესობას, მატერიალური ბაზის
 მხრივ, მძიმე პირობებში უხდება მუშაობა.

მუგუდოსა და ჟინვალის დაწესებულებით სკოლებს არა აქვთ საკუ-
 თარი შენობა და ნაწარავებ ოთახებშია მოთავსებული. ჟინვალის
 დაწესებულებითი სკოლის ფარგლები იმდენად მცირეა, რომ ორი ფინანსური
 კლასის პირობებშიაც კი არა ცვლაში მიმდინარეობს მეცადინეობა.

კობიანთკარის დაწესებულებითი სკოლის მასწავლებლებს ერთი პა-
 ტარა კუთხვც არა აქვთ სამუშაოდ ან დასასვენებლად.

ცუდი მატერიალური პირობები აქვს შალიკიანთკარის დაწესე-
 ბითი სკოლას. ერთ საკლასო ოთახში სამი კლასი მეცადინეობს—
 I, II, I.I. აღნიშნულ სკოლაში დღემდე ვერ მოხერხდა იატაკის
 დაკება, მერხები მიწაზე დგას, ოთახი იმდენად ბნელია, რომ ღრუბ-
 ლიან ამინდში მუშაობა ძნელდება. ელექტროგანათებით სკოლის
 უზრუნველყოფაზე კი არავის უფიქრია.

არადამაკმაყოფილებელ პირობებში უხდება მუშაობა ციხის-
ძირის დაწყებით სკოლას, რომელიც ყოფილი კანტორის შენობაშია
მოთავსებული, სახურავი დაზიანებული აქვს და წვიმის დროს სა-
კლასო ოთახში მეცადინეობა შეუძლებელია.

შემოწმებული სკოლების უმრავლესობას ეზოები შემოკვეთუ-
ლი აქვთ, ზრუნავენ მის გამწვანებასა და გამშენაერებაზე, დამუ-
შავებულია სასკოლო ნაკვეთებიც. ამ მხრივ გამოჩაქოსის წარმად-
გენს შალიკიანთკარის დაწყებითი სკოლა, რომელსაც არც ეზო
აქვს და არც ნაკვეთი.

ცუდად მარაგდება სკოლები თვალსაჩინო-დიდაქტიკური მასა-
ლითა და სახელმძღვანელოებით. შემოწმებულ სკოლებში არც ერთ
მასწავლებელს არ აღმოაჩნდა საკუთარი სახელმძღვანელო. აქვე
უნდა აღინიშნოს, რომ მოსწავლეთა უმრავლესობას მოუვლელი,
დაფლეთილი და ჭუჭყიანი სახელმძღვანელოები აქვს, რაც იმითაც
არის გამოწვეული, რომ მასწავლებლები არ ნერგავენ მოსწავლეებ-
ში სახელმძღვანელოებისადმი ფაქიზი, ფრაზილი მოპყრობის ჩვე-
ვებს, სათანადო ყურადღება არ ექცევა მოსწავლეთა ჩაცმულობას,
ვარცხნილობას და, რაც მთავარია, პირად ჰიგიენას. ზოგიერთ მას-
წავლებელს ეს მნიშვნელოვანი საკითხი არ მაჩნია თავის სისხლ-
ხორციულ საქმედ.

ძალზე ღარიბია სკოლების ბიბლიოთეკები წიგნადი ფონდით,
განსაკუთრებით კი საბავშვო ლიტერატურით, ბიბლიოთეკისათვის
ცალკე ოთახის გამოყოფის საშუალება არც ერთ სკოლას არა აქვს.
წიგნები უსისჯემოდაა შეყრილი კარადაში, დაუმუშავებელია და
მის გამოყენებაზეც არავინ ფიქრობს. სრულებით არ ზრუნავენ მას-
წავლებლები მკითხველთა აქტივის შემოსაყრებად. არსად წერაგში
არ არის ბიბლიოთეკის საინვენტარო წიგნი, არ არის შედგენილი
კატალოგები, არ გააჩნიათ მკითხველთა ბარათები, არ მოეუბნებათ
კლასგარეშე საკითხავი ლიტერატურის სარეკომენდაციო სიები.

საერთოდ არ არის სკოლებში მეთოდური ლიტერატურა. იგი
არც თვით მასწავლებლებს აქვთ. ბევრმა არც კი იცის, რომელი
მეთოდური ლიტერატურით უნდა ისარგებლოს.

იმ სკოლებში, სადაც 3 და მეტი მასწავლებელია გაფორმე-
ბული აქვთ პედსაბჭოს ოქმები, მაგრამ ყველგან ეს ოქმები იწერება
დაუნომრავ, ზონარგაუყრელ დავთრებში ან უბრალო რეეულეაში,
რომლებიც დამოწმებული არ არის განათლების განყოფილების
მიერ. პედსაბჭოებზე, თითქმის ყველგან, მხოლოდ ერთი საკითხი —

მეოთხედში ჩატარებული მუშაობის შედეგები იხილება. კობიანთკარის დაწყებითი სკოლის პედსაბჭოზე, აღნიშნულ საკითხებთან დაკავშირებით, 1973 წლის 17 მარტს განუხილავთ ბიბლიოთეკის მუშაობა. მაგრამ ეს განხილვა ფორმალურია, რადგან ბიბლიოთეკის მუშაობა არ გაუმჯობესებულა. დღეს ბიბლიოთეკაში საბავშვო წიგნები თითო-ორიოლა თუ მოიძებნება, სამაგიეროდ აქვთ ისეთი ლიტერატურა, რომელსაც თვით მასწავლებლებიც კი არ კითხულობენ: „ჩარლის ცხოვრება“, „ელგუჯა“, „შორეულ გზებზე“ და სხვ.

სკოლებში სათანადო მუშაობაა ჩატარებული საყოველთაო-სავალდებულო რვაწლიანი სწავლების კანონის განსახორციელებლად, აღრიცხული ჰყავთ სასკოლო ასაკის ბავშვები მათ სამომავლო უბნებში და ჩაბჭული ჰყავთ სწავლებაში. მაგრამ, როგორც ჩანს, დუშეთის რაიონის განათლების განყოფილებას ზუსტად არა აქვს აღრიცხული სასკოლო ასაკის ბავშვთა კონტინგენტი, სახალხო მეურნეობის გეგმით 2743 მოსწავლე უნდა იყოს, ფაქტიურად კი არის 2756 მოსწავლე.

არასაპატიო მიზეზით მოსწავლეთა სკოლიდან განთავსების ფაქტები არ ყოფილა შენიშნული. კობიანთკარის დაწყებითი სკოლის მოსწავლე ლ. მამულიძე 28 XI-დან ამოღებულია სიიდან ავადმყოფობის გამო.

შესწავლილი სკოლები ღარიბია დგამ-ავეჯით, თვალსაჩინო ხელსაწყო-იარაღებითა და დიდაქტიური მასალებით, სკოლებს არა აქვთ საჭირო დახაზულობის დაფები, მერხები ზოგან მოძველებულია.

დაწყებითი კლასის მასწავლებელთა დიდ უმრავლესობას საშუალო სპეციალური განათლება აქვს. შემოწმებული 12 მასწავლებლიდან უმაღლესი განათლებითაა მხოლოდ 3 მასწავლებელი.

მასწავლებელთა გარკვეულ ნაწილს ჯერ კიდევ არ გაუვლია დახელოვნების კურსები ახალ პროგრამებზე გადასვლასთან დაკავშირებით, ზოგს იგი 10—12 წლის წინათ აქვს გავლილი; ასე მაგალითად, მასწავლებლები ნ. ნათელაშვილი და ო. პაპაშვილი (კობიანთკარის დაწყებითი სკოლა) დახელოვნების კურსებზე 1961 წლის შემდეგ არ ყოფილან. ა. უნილაშვილი (ჟინვალის დაწყებითი სკოლა)—1963 წლის შემდეგ, ლ. ბუჩუკური (მუგუდოს დაწყებითი სკოლა (11 წლის პედსტაჟი), რომელსაც ბიოლოგიის ფაკულტეტი აქვს დამთავრებული, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, დახელოვნების კურსებზე საერთოდ არ ყოფილა.

I მეოთხედის შედეგების მიხედვით, რაიონის 679 მოსწავლედან ასწრებს 621, ვერ ასწრებს—58. II მეოთხედის შედეგების დადგენა ვერ მოხერხდა, ვინაიდან მთელ რიგ სკოლებს განათლების განყოფილებაში არ წარმოუდგენიათ მეოთხედის შედეგები. III მეოთხედში 773 მოსწავლიდან ვერ ასწრებს 31, მეორეწლიანია 28 მოსწავლე. შედეგებიდან ჩანს, რომ სკოლებში ჯერ კიდევ დაბალია მოწველეთა აკადემიური მოსწრების დონე, იშვიათად ვხვდებით ფრიადოსან მოსწავლეებს. არ წარმოებს სათანადო მუშაობა აკადემიურად ჩამორჩენილ და მეორეწლიან მოსწავლეებთან. ასე მაგალითად, წითელ სოფლის დაწყებით სკოლაში III კლასის მოსწავლეები ბ. ნ. და ა. დ, 1967-68 სასწავლო წელს შესულან I კლასში, ამჟამად ისინი 13 წლისანი არიან და ნაცვლად VI კლასისა სხედან III კლასში.

სრულიად უგულებელყოფილია სკოლებში ოქტომბრელთა და პიონერთა შორის მუშაობა. მოსწავლეები არ ატარებენ პიონერულ ყელს ხვევებს და განმასხვავებელ ნიშნებს.

შემოწმებულ სკოლებში არადაპაკმაყოფილებლად ასწავლიან მშობლიურ ენას მასწავლებლები: დ. ყარმაზანაშვილი და თ. ხულუზაური (ციხისძირის დაწყებითი სკოლა), ა. უნდილაშვილი და ნ. ქარსელაძე (ქინვალიის დაწყებითი სკოლა), გ. თანაშვილი, ვ. აზიზოვი, ნ. ნათელაშვილი (კობიანთკარის დაწყებითი სკოლა), ლ. ბოჩუკური (მუგულოს დაწყებითი სკოლა), მ. ხოსრიაშვილი (წითელსოფლის დაწყებითი სკოლა).

აღნიშნული მასწავლებლები კმაყოფილებიან ადრე მიღებული ცოდნით და არ იძალოებენ პედაგოგიურ-მეთოდური მომზადების დონეს, არ იყენებენ სწავლებაში აქტიურ ხეობებსა და მეთოდებს, თვალსაჩინოება, ტექნიკურ საშუალებებს. მოსწავლეთა უმრავლესობას გამოუშავებელი არა აქვს ტექსტის გაბმული, შეგნებული, გამოკვლეული კითხვის ჩვენები.

დაბალ დონეზე დგას აგრეთვე მოსწავლეთა ზეპირი მეცნიერების კულტურა შეიმჩნევა საერთო საქაითის ნაკლოვანებებიც. არასრულყოფილად ვარაუდობენ საკითხავ მასალებში მოცემულ უცნობ სიტყვებს და არ მუშაობენ მოსწავლეთა აქტიურ ლექსკონში ამ სიტყვების დაკვირვებისათვის, მათ წინადადებაში გამოყენებაზე ვარჯიშში. ნაკლოვანებები შეინიშნება გრამატიკის დაწყებითი კურსის სწავლებაში. გრამატიკის ელემენტებზე ვარჯიშს არ უკავშირებენ ტექსტზე მუშაობას. სავარჯიშო მაგალითებს აიღე-

ბენ სოკითხავი ტექსტიდან. არ აქლევენ ფრაზაზე მუშაობას კავშირებელ დამოუკიდებელ სამუშაოს. თვით მასწავლებლებს არ შეწევთ უნაოი, მისცენ მოსწავლეებს გამომეტყველებითი კითხვის ნიმუში და არც მოსწავლეებ საგან მოითხოვენ გამომეტყველებითი კითხვის ელემენტების დაცვას.

მშობლიური ენის სწავლებას არ უკავშირებენ მოსწავლეთა ხნობრივ, პატრიოტულ და ესთეტიკურ აღზრდას.

ახალი მასალის ახსნისას სახელმძღვანელოდან ტექსტის კითხვით კმაყოფილდებიან. თვით უშვებენ ენობრივ შეცდომებს, ვერ ამჩნევენ და არ ასწორებენ მოსწავლეთა მიერ არასწორად წამოთქმულ სიტყვებსა თუ გამოთქმებს,

ნაკლოვანებებით გასიათდება მასწავლებელ ლ. ბუჩუკურის (მეგუდოს დაწყებითი სკოლა) მუშაობა. იგი ყურადღებას არ აქცევს ნაწარმოების იდეურ მხარეს, არ ამუშავებს მოსწავლეებს უცნობი სიტყვებისა და გამოთქმების გაცნობიერებაზე. ვერ ტვირთავს კლასს მიზნობრივი დამოუკიდებელი სამუშაოთი. მოსწავლეები დაუსაქმებელი ისხდნენ კლასში 20—25 წუთის განმავლობაში. გრამატიკული მასალის სრული უცოდინარობა გამოამქლავნეს II კლასის მოსწავლეებმა. მასწავლებელი თვით ვერ ერკვევა გრამატიკულ კატეგორიებში. მისი განმარტებით, რიცხვითი სახელი ორგვარია, — მრავლობითი და მხოლობითი, ან კიდევ რაოდენობითი და რიგობითი.

ანალოგიური ნაკლოვანებებით ხასიათდება მასწავლებელ მ. ხოსრიაშვილის მუშაობა. იგი I, II, III კლასებს ასწავლის. როგორც გამოირკვა, მასწავლებელი არ აქცევს ყურადღებას, საერთოდ, ახალი მასალის ახსნას. შემოწმების დღეს მას არც ერთ კლასში არ აუხსნია ახალი მასალა, აუხსნელი და გაუცნობიერებელი მასალა მისცა მოსწავლეებს შინ დასასწავლად.

მეთოდურად გაუმართავი გაცვეთილი ჩაატარა მოსამზადებელ კლასში კობიანთკარის დაწყებითი სკოლის მასწავლებელმა ნ. ნათელაშვილმა. საშინაო დავალების გამოკითხვისას იგი მხოლოდ ტექსტის კითხვით დაკმაყოფილდა. ახალი მასალის ახსნასთან დაკავშირებით არ ჩატარებია სალექსიკონო და ტექსტზე მუშაობა. მხოლოდ ერთმა მოსწავლემ წაიკითხა ტექსტი, რის შემდეგაც მასწავლებელმა კლასს დაავალა ახალი მასალის გადმოცემა.

დარღვევებია საგნის საპროგრამო მასალის გავლაში. მასწავლებელ თ. ხულუზაურს პროგრამა 22 აპრილისათვის დაუმთავრებ-

ბია და 24 აპრილიდან გავლილი მასალის გამეორება დაუწყია მუშაობა, როცა გავლილი მასალის განმეორება უნდა წარმოებდეს ახალი მასალის შესწავლასთან ორკანულ კავშირში.

არადამაკმაყოფილებლად ასწავლიან მათემატიკას მასწავლებლები; დ. ყარმაზანაშვილი (ციხისძირის დაწყებითი სკოლა), ლ. ბუჩუკური (მუგუდოს დაწყებითი სკოლა), ნ. ქარსელაძე (ქინვალის დაწყებითი სკოლა), ე. თანიაშვილი, ო. პაპაშვილი (კობიანთკარის დაწყებითი სკოლა), აღნიშნული მასწავლებლები არ იცნობენ კლასკოპლექტებთან მუშაობის სპეციფიკას. ვერ ერკვევიან მიცემული მასალის სწავლების მიზანში და გაკვეთილზე ყურადღებას მეორეხარისხოვან საკითხებზე. ამხვილებენ ვავარჯიშობის შესრულებისას მოსწავლეებისგან მოითხოვენ მხოლოდ გამოანგარიშებას. მართალია, ზოგჯერ, მოსწავლეებმა ზეპირად იციან გამოავლების ცხრილი, მაგრამ მისი აზრი და კავშირი შეკრებასთან მათ კარგად არ ესმით, არ ავარჯიშებენ მოსწავლეებს გიმოსახულების სხვადასხვაგვარად წაკითხვაში.

ჯერ კიდევ არადამაკმაყოფილებელი მდგომარეობაა ამოცანების ამოხსნის საქმეში. მასწავლებელთა უმრავლესობა, ამოცანის ამოხსნისას, საჭიროების შემთხვევაში, ვერ ახერხებს ტექსტის მიხედვით ამოცანის სქემატურ ჩაწერას, არ აჩვენებს მოსწავლეებს მოქმედებათა შერჩევის დასაბუთებას, არ ხსნის ამოცანებს ფორმულის (განტოლების) შედგენით.

სათანადოდ არ ემზადება გაკვეთილისათვის მასწავლებელი ო. პაპაშვილი (კობიანთკარის დაწყებითი სკოლა), გამოძახებული მოსწავლეები. როგორც წესი, 8—10 წუთის განმავლობაში დგანან დაფასთან, მასწავლებელი მხოლოდ მათთან მუშაობს, კლასი კი ამ დროს დაუსაქმებელია და უყურადღებოდ არის მიტოვებული.

ახალი მასალის ახსნისას (7-ის გამრავლება და 7-ზე გაყოფა) არც ერთი მოსწავლე არ ჩააბა მუშაობაში, თვითონ მასწავლებელი ასრულებდა დაფაზე გამრავლებისა თუ გაყოფის ოპერაციებს. ცუდად იქნა ახსნილი ახალი მასალა. მასწავლებელმა ახსნისას რამდენივე მათემატიკური და მეთოდური ხასიათის შეცდომა დაუშვა. მაგალითად: 7-ის გამრავლებისა და 7-ზე გაყოფის შესწავლისას მთავარია ის შემთხვევები, როცა მამრავლი-სამრავლის ტოლია ან მასზე მეტი (7. 7, 7. 8, და ა. შ.), ხოლო სხვა შემთხვევაში (მაგალითად, 2. 7, 3. 7) ახალი მასალის დაკავშირება კარგად შეიძლება და გავლილ მასალასთან გამრავლების გადანაცვლებადობის კანონ-

ნისა და გამრავლების ცხრილის შესწავლილი შემთხვევების გამოყენებით, რაც მასწავლებელს არ გაუკეთებია. ალბათ ამიტომაც, რომ ამ მარტივი საკითხის ახსნას მასწავლებელმა 20 წუთი მონდომა მაშინ, როდესაც იგი მოსწავლეა დაამარებდა შეიძლებოდა 5 წუთში აეხსნა. გაკვეთილის დამთავრებისას მასწავლებელი შეეცადა დამოუკიდებელი სამუშაო მიეცა კლასისათვის, 3 მაგალითი დაუწერა დაფაზე, მაგრამ მისი შესრულება კლასმა ვერ მოასწრო.

არასრულყოფილად ჩაატარა მათემატიკის გაკვეთილი II კლასში მასწავლებელმა ლ. ბუჩუკურმა. მან მთელი გაკვეთილი ერთი ერთკითხვითი ამოცანისა და 10 ერთმოქმედებითი (ცხრილური გაყოფა) მაგალითის ამოხსნას მოანდომა. ანალოგიური შემთხვევა განმეორდა III კლასშიც.

მეთოდური დახელოვნება აკლია მასწავლებელ ნ. ქარსელაძეს, იგი დამწყები მასწავლებელია და დიდი მუშაობა დასჭირდება ბეიჯინური კვალიფიკაციის ამალგებისათვის.

მოსწავლეა ცოდნის შემოწმების მიზნით ჩატარებულ იქნა საკონტროლო წერები მათემატიკაში, ციხისძირის დაწყებითი სკოლის II კლასში (მასწავლებელი თ. ხულუზაური) 8 მოსწავლიდან ყველამ იწიშნა „2“ დაიმსახურა, ასევე იყო კობიანთკარის დაწყებითი სკოლის III კლასში (მასწავლებელი ე. თანიაშვილი), სადაც 11 მოსწავლიდან არც ერთ მოსწავლეს არ მიუღია „დამაკმაყოფილებელი“ შეფასება.

რაიონის დაწყებით კლასებში რუსულ ენას ასწავლიან არასტეციალისტები, რომლებიც თვითონ ვერ ფლობენ საგანს და, ცხადია, დაბალ დონეზე აქვთ დაყენებული ამ საგნის სწავლება.

დაბალ დონეზე ასწავლიან აღნიშნულ საგანს მასწავლებლები დ. ყარმაზანაშვილი (ციხისძირის დაწყებითი სკოლა), ა. უნდილაშვილი (ქიშვალის დაწყებითი სკოლა), მ. ხოსრიაშვილი (წითელსოფლის დაწყებითი სკოლა) ლ. ბუჩუკური (მუგუდოს დაწყებითი სკოლა). აღნიშნული მასწავლებლები, ენის უცოდინარობის გამო, საშინაო დავალების შემოწმების დროს, მოკლებულნი არიან შესაძლებლობას რუსულ ენაზე ესაუბრონ ბავშვებს, ამიტომაც რუსული ენის გაკვეთილებზე უპირატესად ქართულ ენაზე წარმოებს მუშაობა, ვერ ასწორებენ მოსწავლეთა მიერ დაშვებულ შეცდომებს, მეტყველებისას თვით უშვებენ უხემ შეცდომებს, არასწორად სვამენ მანვილებს, არის შემთხვევები, როცა მოსწავლის მიერ სწორად წარმოთქმულ სიტყვას თუ წინადადებას მასწავლებელი

არასწორად „ასწორებს“, ცუდად წარმოებს ახალი მასალის მასწავლებლებს არ ესმით ახსნითი კითხვის არსი, იგი გადაქცეულია თარგმანის დაკვეთილად. საერთოდ, მათი მუშაობა მოკლებულია რაიმე გარკვეულ სისტემას. ამის შედეგია ის, რომ ძალზე ღარიბია მოსწავლეთა ლექსიკური მარაგი, დაბალია წერიითი და ზეპირი მეტყველების კულტურა.

მასწავლებელი მ. ხოსრიაშვილი მეტყველების დროს უშვებს უხეშ შეცდომებს. ასე მაგალითად: „Я лиублиу книга“, „а ти что будет делать“, „Нина хорошо ученица“, „даи твоиа карандаш“ და სხვა. მას არ აუხსნია ახალი მასალა.

ანალოგიური ნაკლოვანებებით ხასიათდება მასწავლებელ ლ. ბუჩუკურის (მუგუდოს დაწყებითი სკოლა) მუშაობა. მასწავლებელი მთელი გაკვეთილის მსვლელობაში მიჯაჭვულია სახელმძღვანელოზე და მინც ვერ ახერხებს მოსწავლეთა მიერ დაშვებული შეცდომების გასწორებას. ასე მაგალითად, მოსწავლის მიერ დატოვებული არასწორად დაწერილი სიტყვა „канкы“ მასწავლებელმა ვერაფრით ვერ გაასწორა. არასწორად თარგმნის სიტყვებსა თუ გამოთქმებს. ასე მაგალითად: „собирает чай—აგროვებს ჩაის, თევზი—რინ და სხვ.

მოუხედავად იმისა, რომ მასწავლებელი დ. ყარაზანაშვილი თვითონ ვერ ფლობს საგანსა და მისი სწავლების მეთოდებს, იგი ყოველწლიურად კლასში (სადაც 11 მოსწავლეა) 5—ორიანს წერს. ასე მაგალითად, 29I-ს მას ხუთი ორიანი აქვს დაწერილი. 7II-ს—7 ორიანი, 9II-ს—5 და ა. შ. აქვე უნდა აღინიშნოს ის ფაქტი, რომ მასწავლებელს არაობიექტურად აქვს გამოყვანილი მეოთხედური შეფასება, მოსწავლეებს (გ. ნარბანიძეს, მ. ცურელაშვილს, ქ. ჯღუნაშვილს), რომელთაც მიმდინარე მეოთხედური შეფასება „5“-ები და „4“-ები აქვთ, მეოთხედის ბოლოს ნიშანი „3“ უწერიათ.

დაწყებით კლასებში ჯერ კიდევ დაბალია წერის კულტურა. განსაკუთრებით დაბალ დონეზეა წერის ჰიგიენის წესების დაცვა. მასწავლებელთა გარკვეული ნაწილი თვითონ წერს ცუდად, რის გამოც მოსწავლეებსაც ვერ აძლევს კარგ ნიმუშს; არ ზრუნავს მოსწავლეთა წერის კალტურის ამაღლებისათვის. ისინი სრულებით არ იყენებენ ისეთი სახის სავარჯიშოებს, რომლებიც ხელს უწყობს მოსწავლეთა დამოუკიდებელი აზროვნების გამომუშავებას, გრამატიკის, მართლწერისა და მეტყველების განვითარებასთან დაკავშირე-

ბული სავარჯიშოების მიწოდებაში ხშირად არის დარღვევები თანმიმდევრობა.

საკლასო და საკონტროლო წერის რვეულებში ვხვდებით ორთოგრაფიულ, სტილისტიკურ და პუნქტუაციურ შეცდომებს, რომელთაც მასწავლებლები ვერ ამჩნევენ, ხოლო რასაც ამჩნევენ, მხოლოდ ხაზის გასმით აღნიშნავენ და არ ამუშავენ მოსწავლეებს მათ გამოსწორებაზე.

მასწავლებელ დ. ყარმაზანაშვილს (ციხისძირის დაწყებითი სკოლა) ქართულ ენაში I კლასში ორი სხვადასხვა დახაზულობის რვეული აქვს შემოღებული: ქართული ენისათვის (წერა)—ოთხხაზიანი და სუფთა წერისათვის—ორხაზიანი.

თითქმის ყველგან არის დარღვეული წერის ნორმები და სახეები.

დამოუკიდებელი დაწყებითი სკოლების ხელმძღვანელობა დავალებული აქვს 4 მეთოდისტს: ვ. ინაშვილს, ა. ბეჭიშვილს, რ. ხულუზაურსა და ბურდულს.

მიმდინარე სასწავლო წელს მათ 83 სკოლიდან 31 დამოუკიდებელი სკოლია მუშაობა აქვთ შესწავლილი, ამასთან, ძალზე ზერეულედ. მეთოდისტების ა. ბეჭიშვილისა და რ. ხულუზაურის მოხსენებით ბარათებში საფუძვლიანად არ არის გაანალიზებული სკოლების მუშაობის ესა თუ ის მხარე, ისინი მხოლოდ გაკვეთილების მოსმენით კმაყოფილდებიან. წარმოდგენილი ანალიზები ფაქტიურად გაკვეთილის მსვლელობის მოკლე აღწერას წარმოადგენს. ენობრივად და ზოგჯერ შინაარსობრივადაც გაუმართავია. მოხსენებითი ბარათები სულ 2—3 გვერდზეა დაწერილი. ბუნებრივია, ასეთ სქემებში შეუძლებელია სკოლებში სასწავლო-აღმზრდელი მუშაობის ნათელი სურათის წარმოდგენა.

შედარებით უკეთ არის გაანალიზებული მასწავლებელთა მუშაობა მეთოდისტ ვ. ინაშვილის მოხსენებით ბარათებში.

ზემოხსენებული და მსგავსი ნაკლოვანებანი დუშეთის რაიონის დამოუკიდებელ დაწყებით სკოლებში გამოწვეულია იმიტაც, რომ სუსტია განათლების განყოფილებისა და მისი პედაგოგიური კაბინეტის კონტროლი და დახმარება დამოუკიდებელი დაწყებითი სკოლებისადმი, განათლების განყოფილება სათანადო დახმარებას არ უწყევს დამოუკიდებელ სკოლებს, იშვიათად სწავლობს ამ სკოლების საკითხს და იხილავს სახალხო განათლების საბჭოს სხდომებზე,

არ სახავს ღონისძიებებს მათი მუშაობის გასაუმჯობესებლად. განათლების განყოფილებას, მიმდინარე სასწავლო წელს, საბჭოთა სხდომაზე მხოლოდ ერთხელ განუხილავს ამ სკოლების მუშაობა (1972 წლის 25 სექტემბერს—ხევსურეთის დაწყებით სკოლებში სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობის შემოწმების შედეგების შესახებ).

განათლების განყოფილება ჯერ კიდევ მკაცრ მომთხოვნელობას ვერ იჩენს სკოლების მუშაობაში უკმრნულ ნაკლოვანებათა გამოსასწორებლად.

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს
სასკოლო ინსპექტორი დ. მაზარაძე

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1973 წლის 1 აგვისტოს ბრძანება № 521

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს დაქვემდებარებაში მყოფ წარმოება—დაწესებულებებსა და ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში სავენტილაციო მეურნეობის შემდგომი გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ

შემდგომი ორგანოების არსებულ დადგენილებაში აღნიშნულია, რომ გავლილი ორი წლის განმავლობაში რესპუბლიკის წარმოება-ორგანიზაციებმა განახორციელეს მთელი რიგი ღონისძიებები სავენტილაციო მეურნეობის მოწესრიგებისა და სამუშაო ადგილის საპაერო გარემოცვის გაჯანსაღებისათვის. უმრავლეს საწარმოებში და მონტაჟდა ახალი სავენტილაციო სისტემები; რეკონსტრუქცია ჩატარდა მოქმედ ნაკლებ ეფექტურ სავენტილაციო დანადგარებს, განხორციელდა მათ გამართვასა და პასპორტიზაციასთან დაკავშირებული მთელი რიგი სამუშაოები.

მიუხედავად ამისა, რესპუბლიკის რიგი საწარმოები საკმაო პასუხისმგებლობით არ მოეკიდნენ აღნიშნული დადგენილების შესრულებას, რის შედეგად ჯერ კიდევ ადგილი აქვს სერიოზულ ნაკლოვანებებს სავენტილაციო მეურნეობის მოწესრიგების საქმეში.

უმრავლეს საწარმოებში არ შემოწმებულა მოქმედი სავენტილაციო სისტემისა და დანადგარების ეფექტურობა, არ შეუსწავლიათ მათი მდგომარეობის საკითხი, არ დაუსახავთ მათი გაუმჯობესების ორგანიზაციულ-ტექნიკური ღონისძიებები. ყოველივე ამის გამო ადგილი აქვს არსებული სავენტილაციო სისტემის უმოქმედობის ფაქტებს და ცალკეულ შემთხვევაში მათ დემონტაჟსაც კი.

გარკვეულ ნაკლოვანებებსა აქვს ადგილი საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს დაქვემდებარებაში მყოფ დამმარე სა-

წარმოებში, დაწესებულებებსა და სკოლებში. ასე მაგალითად, ეს თვტიკური აღზრდის რესპუბლიკურ სამეცნიერო-მეთოდკაბინეტში (დირექტორი ამხ. ჯ. მუჯირი), ბიონერთა და მოსწავლეთა რესპუბლიკურ სასახლესთან (ყოფილი დირექტორი ამხ. შ. დევდარიანი) და თბილისის ფიზიკა-მათემატიკურ სკოლა-ინტერნატთან (დირექტორი ამხ. ვ. მელაძე) არსებული სტამბები მოკლებულია ვენტილაციას, არ ხდება მათ ნივთიერებებზე და მათ შორის ტყვიანზე მომუშავე თანამშრომელთა ყოველწლიური სავალდებულო სამედიცინო შემოწმება. ვარდა შესავალი ინსტრუქტაჟისა, უსაფრთხოების ტექნიკის წესების შესწავლაზე, მათ სხვა სახის ინსტრუქტაჟი არ უტარდებათ.

ყრუ-მუნჯ ბავშვთა სკოლა-ინტერნატთან არსებულ დამხმარე საწარმოს (დირექტორი ამხ. ს. კორძაძე) ხის დამმუშავებულ საამქროში არსებული სავენტილაციო სისტემა ნაკლებ ეფექტიანია და საჭიროებს გაძლიერებას, ვენტილაციის დადგმას წებოს სახარშუბანზე და სხვა.

ზემოაღნიშნულ სტამბებსა და დამხმარე საწარმოს სამუშაო უბანში არ ჩატარებულა საპაერო გარემოცვის ლაბორატორიული გამოკვლევა მავნე აირებისა და მტერის შემცველობაზე.

რესპუბლიკის უმრავლეს სკოლებში ქიმიის კაბინეტები მოკლებულია ამწოვ კარადებს.

რესპუბლიკის სამრეწველო საწარმოებში სავენტილაციო მეურნეობის შემდგომი გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ ზემდგომი ორგანოების არსებული დადგენილებების შესასრულებლად,

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ :

1. რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების დირექტორებმა დაუყონებლივ მიიღონ ზომები ქიმიის კაბინეტების ამწოვი კარადებით, ხოლო ფიზიკის, ბიოლოგიისა და სასწავლო სახელოსნოების ადგილობრივი გამწოვი სავენტილაციო დანადგარებით, კერძოდ, ВЭМ—1, М ВК—3 საყოფაცხოვრებო ელექტროვენტილაციოებით უზრუნველსაყოფად.

2. ესთეტიკური აღზრდის რესპუბლიკური სამეცნიერო-მეთოდური კაბინეტის, ბიონერთა და მოსწავლეთა რესპუბლიკური სასახლისა და თბილისის ფიზიკა-მათემატიკური სკოლა-ინტერნატის

დირექტორებმა (ამხ. ამხ. ჯ. მუჯირმა, ზ. ლომიძემ და ვ. მე-
ლაძემ) ა.წ. პირველ დეკემბრამდე უზრუნველყონ მათდამი დატვირთ-
დებარებულ სტაჰებში საერთო შემწოვ-გამწოვა სავენტილაციო
სისტემი, დამონტაჟება, გამართვა და პასპორტიზაცია.

3. ყრუ-მუნჯ ბავშვთა სკოლა-ინტერნატთან არსებული სას-
წავლო-საწარმოო სახელოსნოს დირექტორმა (ამხ. ს. კორძაძემ)
მომდინარე წლის პირველ სექტემბრამდე ჩაატაროს ხას დამმუშა-
ვებელ სამქროში არსებული მოკმედი სავენტილაციო სისტემის
რეკონტრუქცია მასი ეფექტიანობის გაზრდის მიზნით: ამასთან,
გათვალისწინოს აღნიშნული სისტემის დანადგარების პასპორტი-
ზაციასთან დაკავშირებულ სამუშაოთა შესრულება,

4. ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებისა და ზემოხსენებულ
წარმოება-ორკანიზაციებს დირექტორებმა (ამხ. ამხ. ჯ. მუჯირ-
მა, ზ. ლომიძემ, ვ. მელაძემ, ს. კორძაძემ):

ა) ყოველწლიურად ჩაატარონ მოსწავლეთა და მავნე ნივთი-
ერებებზე, მათ შორის ტყვიაზე მომუშავე მუშაკთა სავალდებულო
სამედიცინო შემოწმება;

ბ) სისტემატიურად აღრიცხონ როგორც ახლად მიღებულ, ისე
ძველ მუშაკებთან და მასწავლებლებთან ჩატარე ული შესავალი,
მიმდინარე და განმეორებითი ინსტრუქტაჟი შრომის დაცვისა და
უსაფრთხოების ტექნიკის წესების შესწავლა-დაცვის შესახებ;

გ) პერიოდულად მოიწვიონ ქალაქის (რაიონის) სანიტარულ-
ეპიდემიოლოგიური სადგურის მუშაკები, რათა სამუშაო უბნებზე
ჩაატარონ სპაერო გარემოცვის ლაბორატორიული გამოკვლევა
მახვე აირებისა და მტვრის შემცველობაზე, მკაცრად დაიცვან დად-
გენილი სანიტარული ნორმები.

5. მიმარაგებისა და დამხმარე საწარმოთა სამმართველომ (ამხ.
ს. არგელაძემ):

ა) უახლოეს წლებში უზრუნველყოს ზოგადსაგანმანათლებლო
სკოლები ქიმიის კაბინეტების ამწოვი კარადებით;

ბ) ქმედითი დახმარება აღმოუჩინოს სკოლებს, საწარმოებსა
და ორგანაზაციებს, მათ მიერ წარმოდგენილი განაცხადების სა-
ფუძველზე, სავენტილაციო დანადგარებით, ძირითადი და დამხმარე
მასალებით უზრუნველყოფის საქმეში;

6. დაწესდეს, რომ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლები, წავლო დაწესებულებები და დამ.მარე საწარმოები შრომის დაცვის ნომენკლატურულ ღონ სძიებებზე (მათ შორის ვენტილიაციაზე) დაფინანსებას ახორციელებენ ძირითადად საქმ-ანობის ხარჯთაღრი ცხვის შესაბამისად, აგრეთვე თვით წარმოება-ორგანიზაციების მოგებიდანაც.

7. აფხაზეთისა და აჭარის ასრ განათლების მინისტრებმა, სამხრეთ ოკეის აკტონომიური ოლქის, ქალაქებისა და რაიონების განათლების განყოფილებათა გამგებმა და ზემოქსენებულ წარმოება დაწესებულებათა ხელმძღვანელებმა სპეციალურად შეისწავლონ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებისა და მათდამი დაქვემდებარებული ობიექტების სვენტილაციო მეურნეობის მდგომარეობა და გატარონ საჭირო ღონისძიებანი, მათ მიერ მიღებული ზომების შეახებ საქართველოს ასრ განათლების სამინისტროს მოახსენონ აქლის 20 სექტემბრამდე.

8. სკოლების სამმართველომ (ამხ. რ. კანდელაკმა) საჭირო კონტროლი დააწესოს ამ ბრძანების შესრულების მიმდინარეობაზე.

საქართველოს ასრ განათლების
მინისტრი თ. ლაშქარაშვილი

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1973 წლის 1 აგვისტოს ბრძანება № 523

მოდრაობის ნორმ ინსპექტორთა რაზმების
დებულების შესახებ

ვაქვეყნებ სახელმძღვანელოდ და შესასრულებლად სრულიად საქავშირო ალკც ცენტრალური კომიტეტის სამდივნოს, სსრკ შინაგან საქმეთა სამინისტროს კოლეგიისა და სსრკ განათლების სამინისტროს კოლეგიის 1973 წლის 23 მაისის № 33 მ დადგენილებას „მოდრაობის ნორმ ინსპექტორთა რაზმების დებულების შესახებ“.

სრულიად საქავშირო ალკც ცენტრალური კომიტეტის სამდივნოს, სსრკ შინაგან საქმეთა სამინისტროს კოლეგიისა და სსრკ განათლების სამინისტროს კოლეგიას

დადგენილება № 33-მ

1973 წლის 23 მაისი

ქ. მოსკოვი

ბავშვთა საგზაო-სატრანსპორტო ტრავმატიზმის თავიდან ასაცილებლად მუშაობის გასაძლიერებლად და ამ საქმეზე სკოლების კომკავშირული და პიონერული ორგანიზაციების ფართო ჩაბმის, მიზნით, სრულიად საქავშირო ალკც ცენტრალური კომიტეტის სამდივნოს, სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს კოლეგიისა და სსრ კავშირის განათლების სამინისტროს კოლეგიას

ა დ გ ე ნ ე ნ:

— დებულება მოძრაობის ნორმ ინსპექტორთა რაზმების შესახებ დამტკიცდეს (თან ერთად);

— მოკავშირე რესპუბლიკების ალკც ცენტრალურმა კომიტეტებმა, სამხარეო, საოლქო, საოკრუგო, საქალაქო და რაიონული კომკავშირის კომიტეტებმა მიიღონ აუცილებელი ზომები

სკოლებთან, სკოლისგარეშე დაწესებულებებთან, კლუბებთან ცხოვრებელი ადგილის მიხედვით და პიონერთა ბანაკებში მოძრაობის ნორჩ ინსპექტორთა რაზმების შექმნისათვის;

— მოკავშირე და ავტონომიური რესპუბლიკების შინაგან საქმეთა სამინისტროებმა, სამხარეო, საოლქო აღმასკომების შინაგან საქმეთა სამმართველოებმა აღმოუჩინონ სათანადო დახმარება ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების სასწავლო ავტოკლასებისა და მოძრაობის უსაფრთხოების კაბინეტებს აღჭურვის საქმეში;

— დაევალოს სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს სახელმწიფო საავტონომიულო ინსპექციის სამმართველოს, 1973 ს წელს შეიმუშაოს მოძრაობის ნორჩი ინსპექტორის მოწოდების, სამკარდე ნიშნისა და საფორმო ელემენტების ნიმუშები.

სრულად საკავშირო აღკვ შინაგან სსრკ განათლების ცენტრალური კომიტეტის საქმეთა მინისტრი მინისტრი პირველი მდივანი ნ. შჩელოკოვი მ. პროკოვიევი

ე ტიაჟელნიკოვი

ზემოაღნიშნული დადგენილების შესასრულებლად

გ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. აფხაზეთისა და აჭარის ასსრ განათლების მინისტრებმა, სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის, ქალაქებისა და რაიონების განათლების განყოფილებათა გამგეებმა:

ა) აღმოუჩინონ ყოველდღიური დახმარება ავტონომიური რესპუბლიკების აღკვ ცენტრალურ კომიტეტებს, საოლქო, საქალაქო და რაიონულ კომკავშირის კომიტეტებს სკოლებში, სკოლის გარეშე დაწესებულებებში, კლუბებში საცხოვრებელი ადგილების მიხედვით და პიონერთა ბანაკებში მოძრაობის ნორჩი ინსპექტორებს რაზმების შექმნის საქმეში;

ბ) ავტონომიური რესპუბლიკების შინაგან საქმეთა სამინისტროებსა და ქალაქის (საოლქო, რაიონული) აღმასკომების შინაგან საქმეთა სამმართველოებთან ერთად აღმოუჩინონ დახმარება ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებს სასწავლო ავტოკლასებისა და მოძრაობის უსაფრთხოების კაბინეტების აღჭურვის საქმეში;

გ) ჩატარებულ სამუშაოზე წერილობით აცნობონ საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მიმდინარე წლის პათენტის ნომერამდე.

2. სკოლების სამმართველომ (ამხ. რ. კანდელაკმა) საჭირო კონტროლი დააწესოს ამ ბრძანების შესრულების მიმდინარეობაზე.

საფუძველი: საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგიის 1973 წლის „25“ ივლისის დადგენილება.

საქართველოს სსრ განათლების
მინისტრი თ. ლაშქარაშვილი

დ ე ბ უ ლ ე ბ ა

მოდრაობის ნორჩ ინსპექტორთა რაზმების შესახებ

მოდრაობის ნორჩ ინსპექტორთა რაზმების მთავარი ამოცანაა აქტიური მონაწილეობა მიიღონ ბავშვებსა და მოზარდთა შორის საგზაო მოძრაობის წესების პროპაგანდასა და მათ მიერ ამ წესების დარღვევის აცილების საქმეში.

მოდრაობის ნორჩ ინსპექტორთა რაზმები იქმნება სკოლებთან, საბინაო-საექსპლოატაციო კონტორებთან, საბავშვო ავტოტრასებთან, სკოლისგარეშე დაწესებულებებში, კლუბებში საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით და პიონერთა ბანაკებში.

მოდრაობის ნორჩ ინსპექტორთა რაზმები ქმედით დახმარებას უწევენ სახელმწიფო საავტომობილო ინსპექციის ორგანოებს ბავშვთა საგზაო-სატრანსპორტო ტრავმატიზმის აღსაკვეთად ფართო პროფილაქტიკური სამუშაოების ჩატარების საქმეში. მათ შორის:

— მოსწავლეთა მიერ საგზაო მოძრაობის წესების შესწავლის ორგანიზაციაში;

— მოძრაობის უსაფრთხოების კაბინეტების, კუთხეების, სტენდების და მოძრაობის უსაფრთხოების სხვა თვალსაჩინო აგიტაციის საშუალებათა გაფორმებაში, საბავშვო ავტოტრასებისა და ავტოქალაქთა მოწყობასა და აღჭურვაში;

— სკოლებში (სკოლისგარეშე დაწესებულებებში, პიონერთა ბანაკებში და ა. შ.) მოძრაობის უსაფრთხოებაში თემატური საღამოებისა და დილების, თამაშობების, ვიქტორინებისა და შეჯიბრებების ორგანიზაცია-ჩატარებაში;

— სკოლის ან რაზმზე მიმავრებული სკოლისგარეშე (საბავშვო) დაწესებულების რაიონში, აგრეთვე დემონსტრაციების, სპორტული შეჯიბრებებისა და საჯარო სეირნობის ჩატარებისას მოძრაობის უსაფრთხოების უზრუნველყოფის საქმეში.

მოძრაობის ნორჩ ინსპექტორთა რაზმებში მიიღებინა 12-დან 16 წლის ასაკამდე მოსწავლეები, რომლებიც აქტიურ მონაწილეობას ღებულობენ საგზაო მოძრაობის წესების შესწავლისა და ავიატაციის საქმეში.

მოძრაობის ნორჩ ინსპექტორთა რაზმის მეშაობისადმი ხელმძღვანელობას ახორციელება შტაბი, რომელსაც ირჩევს რაზმეულის საერთო კრება.

მოძრაობის ნორჩ ინსპექტორთა შტაბი

— გეგმავს რაზმის მეშაობას, ორგანიზაციას უწევს და აკონტროლებს ჯგუფებისა და მათი წინამძღოლების მეშაობას, ადგენს მორიგეობის (პატრულირების განრიგს და ახორციელებს კონტროლს მის შესრულებაზე, ინსტრუქტაჟს უტარებს რაზმის თითოეულ წევრს);

— პასუხისმგებელია რაზმის წევრთა დისციპლინაზე, ორგანიზაციას უწევს მათ მიერ საგზაო მოძრაობის წესების შესწავლის საქმეს, მეცადინეობას ატარებს სპეციალურ და ფიზიკურ მომზადებაში.

რაზმში მიღებულ თითოეულ მოსწავლეს გადაეცემა მოძრაობის ნორჩი ინსპექტორის წევრის მოწმობა და სამკერდე ნიშანი.

მოძრაობას ნორჩი ინსპექტორი ვალდებულია:

— კარგად იცოდეს და ასრულებდეს საგზაო მოძრაობის წესებს, პერიოდულად ატარებდეს სკოლამდელი ასაკის ბავშვებთან და მოსწავლეებთან საუბრებს ქუჩაში და გზებზე ქცევის წესების დაცვის შესახებ;

— მოითხოვოს სკოლამდელი, უმცროსი სასკოლო ასაკის ბავშვებისაგან და თანატოლებისაგან საგზაო მოძრაობის წესების შესრულება;

— შეძლოს პირველადი სამედიცინო დახმარების გაწევა დაზარალებულისადმი;

— გაუფრთხილდეს რაზმის ღირსებას, შინაგან საქმეთა ორგანოებისა და ამხანაგების ნდობას.

ორგანიზაციასა და საერთო ხელმძღვანელობას მოძრაობის ნორჩ ინსპექტორთა რაზმებისა და მათი შტაბების მეშაობისადმი ახორციელებენ კომკავშირის კომიტეტები სახელმწიფო საავტომობილო ინსპექციისა და სახალხო განათლების ორგანოებთან ერთად.

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1973 წლის 6 აგვისტოს ბრძანება № 531

1973 წლის 28 ივნისს ვანის რაიონში მომხდარი
საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევის შესახებ

ამა წლის 23 მაისს ვანის რაიონის სოფელ საბრასიას მახლობლად მოხდა მძიმე საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევა, რომლის დროსაც დაიღუპა 12 და მძიმედ დაშავდა 2 მგზავრი.

ამ შემთხვევის მიზეზების შემსწავლელმა მთავრობის კომისიამ დაადგინა, რომ ავარია მოხდა მძღოლის ავადმყოფობის გამო.

ამასთან, აღნიშნულია, რომ ქ. ქუთაისის სამკურნალო დაწესებულებები უხეშად არღვევენ მძღოლთა უკმაღვესობის სამედიცინო შემოწმებას წესს; მძღოლს ვ. ჭარბაძეს, რომელსაც ავარია მოუხდა, მიუხედავად ხანდაზმულობისა; სამედიცინო გადამოწმება არ გაუვლია 1970 წლიდან. დადგინდა აგრეთვე, რომ № 2657 ავტოკოლონის ხელმძღვანელობამ სამედიცინო ბემოწმების გარეშე მისცა საგზურები რამდენიმე სხვა მძღოლსაც.

მიუხედავად იმისა, რომ ჯერ კიდევ 1971 წლის დასაწყისში აიკრძალა რეგულარული საავტომობილო მოძრაობა ქუთაისიდან საპრასიაში, 1972 წლის ნოემბერში ვანის რაისაბჭოს აღმასკომის მიერ შექმნილმა კომისიამ შეადგინა აქტი, რომლითაც ავტოტრანსპორტის მოძრაობისათვის ვარგისად მიიჩნია ამ რაიონის ტერიტორიაზე გამავალი ავტომარშრუტები, მათ შორის გზის ამოღება—საპრასიის უბანიც, თუმცა გზაზე ყველა სამუშაო არ იყო შესრულებული.

ვანის რაიონში მომხდარი ავტოსაგზაო შემთხვევის გამო, დამნაშავენი მკაცრად დაისაჯნენ, ზოგი მათგანი მოიხსნა დაკავებული თანამდებობიდან და მათი საქმე გადაეცა საგამომძიებლო ორგანოებს.

მივაქცევ რა რესპუბლიკის სახალხო განადგობის ადგილობრივი ორგანოებისა და ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების ხელმძღვანელთა ყურადღებას ხსენებულ დადგენილებაზე, აღვნიშნავ, რომ ზოგიერთ დარღვევას ავტორტრანსპორტის ექსპლოატაციის საქმეში განათლების სამინისტროსადმი დაქვემდებარებული დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების მუშაობაშიც აქვს ადგილი. ავტომანქანების უმრავლესობას არა აქვს თავისი სადგომა, ზოგჯერ ადგილი აქვს მანქანების არადანიშნულებისამებრ გამოყენების, სამუშაოდ გასვლას წინ მძღოლის ჯანმრთელობისა და ავტომანქანის ტექნიკურა მდგომარეობის შეუმოწმებლობას, სამინისტროს ნებართვის გარეშე რესპუბლიკის ფარგლებიდან ავტომანქანების გასვლისა და სხვ. შემთხვევებს.

ამ ნაკლოვანებათა მიზეზი ის არის, რომ განათლების სამინისტროსადმი დაქვემდებარებული საწარმოებისა და ორგანიზაციების ხელმძღვანელები არასაკმაო პასუხისმკებლობით ეკიდებიან ავტომანქანების ექსპლოატაციას, არ ახორციელებენ ქმედით ღონისძიებებს. ამ საკითხზე საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს არაერთგზის ბრძანებათა (1970 წ. 2. VIII. № 423, 1971 წ. 2. 11. № 57, 1971 წ. 3. VII. № 304, 1972 წ. 29. XII. № 719 და 1973 წ. 2. 11. № 25) შესასრულებლად

გ ბ რ ძ ა ნ ე ბ :

1. აფხაზეთისა და აჭარის ასსრ განათლების მინისტრებმა, სამხრეთ ოსეთის ა/ო, ქალაქებისა და რაიონების განათლების განყოფილებათა გამგეებმა:

ა) გადამჭრელა ზომები მიიღონ მათ განკარგულებაში არსებული ავტომანქანების მუშაობაზე კონტროლისა და ექსპლოატაციის საკითხებზე განათლების მინისტრის ზემოხსენებული ბრძანებების შესასრულებლად;

ბ) სათანადო სამკურნალო დაწესებულებათა საშუალებით შეამოწმონ მძღოლების ჯანმრთელობის მდგომარეობა; არ დაუშვან მძღოლი ავტომანქანაზე სამუშაოდ წინასწარ მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობის შემოწმების გარეშე;

გ) არ დაუშვან ავტომანქანების სამუშაოდ გასვლას არც ერთი შემთხვევა წინასწარ მათი ტექნიკური მდგომარეობის გულმოდგინე შესწავლის გარეშე;

დ) გაატარონ მკაცრი ღონისძიებანი ავტომანქანებსა და გარბენილი კილომეტრების, მათ მიერ დახარჯული საწვავისა და სხვ. აღრიცხვის მოსაწესრიგებლად; არ დაუშვან არადანიშნულებისამებრ ავტომანქანების გამოყენების არც ერთი შემთხვევა.

3. განათლების სამინისტროს შესაბამისმა სამმართველო-განყოფილებებმა მკაცრი კონტროლი დააწესონ ამ ბრძანების შესრულებაზე.

საფუძველი: საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგიის 1973 წლის 27 ივლისის დადგენილება.

საქართველოს სსრ განათლების
მინისტრი თ. ლაშქარაშვილი

П Р И К А З № 568

МИНИСТЕРСТВА ПРОСВЕЩЕНИЯ ГРУЗИНСКОЙ ССР ОТ АВГУСТА 1973 Г.

**о состоянии преподавания русского языка
в общеобразовательных школах республики
и мерах по его улучшению**

Объявляю Постановление Центрального Комитета КП Грузии и Совета Министров Грузинской ССР от 10 июля 1973 года „о состоянии преподавания русского языка в учебных заведениях республики и мерах по его улучшению“.

Центральный Комитет КП Грузии и Совета Министров Грузинской ССР отмечают, что овладение русским языком — языком Великой Октябрьской революции, языком Ленина — стало жизненной потребностью грузинского народа, как и всех народов нашей многонациональной Родины. Русский язык, добровольно избранный всеми нациями и народностями СССР языком межнационального общения, стал могучим орудием взаимосвязи и сплочения советских народов, одним из условий их исторической общности и сближения, мощным средством приобщения к лучшим достижениям отечественной и мировой культуры, идейно-политического и интернационального воспитания трудящихся.

Неуклонный рост межнациональных связей и сотрудничества, постоянное сближение и взаимообогащение культур социалистических наций и народностей, ставшие объективной закономерностью развития социализма, ведут к повышению значения русского языка, который является одним из общепризнанных, богатейших языков мира.

Владение русским языком стало важным фактором, **об-**улавливающим формирование личности всесторонне развитого, активного строителя коммунистического общества, гражданина Союза Советских Социалистических Республик-страны победившего социализма, являвшегося наиболее жизнеспособной и совершенной формой устройства многонационального государства, гармонически сочетающего в себе интересы всего общества с интересами каждой нации и народности.

Коренное улучшение преподавания русского языка-одно из важнейших условий расцвета национальной экономики и культуры, дело большой партийной и государственной важности, дело общенародного значения. Всякое недопонимание необходимости владения русским языком, восходящее своими корнями к антинародной теории национальной исключительности, наносит серьезный ущерб экономическому и культурному развитию каждой нации и народности, приводит к национальной ограниченности и отсталости, является проявлением политической близорукости, несовместимыми с коммунистическим мировоззрением и моралью, с высокими понятиями советского патриотизма и социалистического интернационализма.

Интересы изучения и преподавания родного и русского языков не противоречат друг другу, наоборот они органически дополняют друг друга в процессе воспитания.

За последние годы в республике осуществлен ряд мероприятий, направленных на улучшение преподавания русского языка в общеобразовательных школах, профессионально-технических училищах, средних специальных и высших учебных заведениях. Многие выпускники школ, профтехучилищ, техникумов и вузов свободно владеют русской устной и письменной речью

Вместе с тем общий уровень знания русского языка среди населения республики продолжает оставаться низким. По данным всесоюзной переписи 1970 года, из 3. 130. 743 гузин, проживающих в республике, русским языком владеет

свободно 641.601 человек, т. е. лишь 20.5% всего грузинского населения.

Озабоченность этим положением неоднократно выражалась учеными, специалистами-педагогами на совещаниях, активах, пленумах, на страницах газет „Комунисти“, „Заря Востока“ и „Ахалгазда комунисти“, однако действенных мер к резкому улучшению преподавания русского языка в учебных заведениях республики не принималось.

Главной причиной слабого владения русским языком является неудовлетворительная постановка преподавания русского языка и литературы в общеобразовательных школах республики, особенно в сельских. Качество и объем знаний русского языка, практические навыки к разговорной речи у подавляющего большинства учащихся школ, в которых обучение ведется не на русском языке, не отвечают элементарным программным требованиям. Школьники слабо владеют навыками к чтению, переводу, разговорной речи, не умеют правильно составлять предложения, рассказывать о знакомых им явлениях; их активный словарный запас чрезвычайно беден. Еще слабее развита у учащихся письменная речь.

Указанные недостатки объясняются, в основном, низким уровнем профессиональной подготовки и общей педагогической культуры определенной части учителей, несовершенством учебных планов, программы учебников, бытующим до сих пор формально-грамматическим методом обучения языку в ущерб его практическому овладению, недостаточной научной и методической помощью школам, отсутствием должного учебно-методического руководства и контроля за работой преподавателей русского языка и литературы со стороны директоров школ и их заместителей по учебной части, отделов народного образования. Министерства просвещения Грузинской ССР, отсутствием необходимой учебно-материальной базы.

Аналогичные недостатки в преподавании русского языка имеют место и в профессионально-технических училищах, средних специальных и высших учебных заведениях.

Серьезную озабоченность вызывает подготовка преподавателей русского языка и литературы. Уровень теоретических и профессиональных знаний выпускников педагогических вузов зачастую не отвечает современным требованиям. Особенно ошутим этот недостаток у выпускников вечерних и заочных отделений.

Неудовлетворительно поставлена работа по повышению уровня общей грамотности и изучению русского языка среди молодежи допризывного и призывного возрастов.

Министерство просвещения Грузинской ССР, Министерство высшего и среднего специального образования Грузинской ССР, Государственный комитет Совета Министров Грузинской ССР по профессионально-техническому образованию, райкомы, горкомы и обкомы КП Грузии не принимают решительных мер к коренному улучшению постановки преподавания русского языка в школах, профессионально-технических училищах, техникумах и вузах, не уделяют должного внимания подбору и расстановке педагогических кадров, повышению уровня их идейно-теоретических и профессиональных знаний, подготовке высококвалифицированных преподавателей русского языка и литературы для средних и высших учебных заведений.

В целях решительного улучшения постановки преподавания русского языка в учебных заведениях республики ЦК КП Грузии и Совет Министров Грузинской ССР постановляют:

1. Обязать Министерство просвещения Грузинской ССР:

а) пересмотреть учебные планы грузинских общеобразовательных школ в направлении увеличения учебных часов, отводимых на изучение русского языка;

б) с 1973/74 учебного года ввести преподавание русского языка в грузинских общеобразовательных школах с первого класса;

принять к сведению, что в армянских, азербайджанских, абхазских и осетинских общеобразовательных школах преподавание русского языка ведется с первого класса;

в) повысить личную ответственность заведующих отделами народного образования, руководителей педагогических кабинетов, директоров школ и их заместителей по учебной части, преподавателей русского языка и литературы за состояние постановки преподавания; оценивать их работу в этом направлении не только по процентным показателям академической успеваемости, но также по фактическому уровню знаний и навыков учащихся в русском языке;

г) изжить практику формально-грамматического обучения языку, либерализм в оценке знаний школьников; добиться, чтобы преподаватели строили педагогический процесс на основе творческого применения эффективных методов обучения, стимулирующих мыслительную деятельность школьников, широко используя наглядность и современные технические средства обучения, уделяя особое внимание активной речевой практике, словарной работе, тренировочным упражнениям, обеспечивающим практическое овладение учащимся устной и письменной речью,;

всемерно активизировать внеурочную работу по русскому языку, уделять особое внимание внеклассному чтению, работе ученических кружков, проведению литературных утренников, читательских конференций, выпуску стенных газет на русском языке и др.;

д) в течение 1973 года организовать широкое обсуждение программ и учебников русского языка и литературы, заострив внимание на их практической направленности, соответствии современным научно-теоретическим и педагогико-методическим требованиям;

обеспечить составление новых, более совершенных учебников и учебных пособий по русскому языку и литературе для грузинских школ;

провести в 1974-1976 годах открытые конкурсы на составление учебников, предварительно установив их точный объем; практиковать издание параллельных пробных учебников;

е) направить всю работу научно-исследовательского института педагогических наук в области методики преподавания русского языка и литературы в грузинской школе на разработку актуальных проблем теории и практики обучения, повышения познавательной активности учащихся, интенсификации и эффективности преподавания на основе использования новейших достижений дидактики, психологии, лингвистики и учета сопоставительных данных русского и грузинского языка, на изучение и обобщение опыта передовых учителей русского языка и литературы, методики преподавания русского языка иностранцам, а также ускоренного обучения иностранным языкам;

уделить особое внимание лексико-грамматическому анализу действующих учебников и пособий, установлению минимума лексического запаса и грамматических знаний по классам и группе классов, разработке принципов составления программ и учебников;

в течение 1974-1980 годов создать сборники диктантов, изложений, лексических упражнений, упражнений по морфологии и синтаксису, обеспечить выпуск наглядных пособий, орфографических, толковых, тематических, фразеологических, русско-грузинских и грузинско-русских словарей для грузинских школ; к 1976 году подготовить полный курс методики преподавания русского языка и литературы в грузинской школе;

до конца 1973 года составить программы и методические рекомендации для самообразования учителей, предусмотрев в них разделы методики, содержания и форм обучения; разработать методические письма о работе школьных методических комиссий учителей русского языка, внеклассном чтении, кружковой работе и др.;

систематически изучать и обобщать опыт преподавания русского языка в грузинской школе по новым программам и учебникам; принять меры к распространению передового опыта путем организации научно-методических писем, рекомендаций, лучше использовать для осуществления этих задач

приложение журнала „Скола да цховреба“ — „Русский язык в грузинской школе“;

Привлекать к этой работе соответствующие кафедры вузов, работников других научных учреждений и передовых учителей-практиков;

ж) принять действенные меры к созданию кабинетов русского языка в восьмилетних средних школах, обеспечению их учебно-наглядными пособиями и современными техническими средствами, соответствующими методическими рекомендациями по их использованию;

з) особое внимание уделять вопросу укомплектования школ квалифицированными кадрами педагогов, не допускать к преподаванию русского языка и литературы людей, не имеющих соответствующего образовательного ценза, отстранить от работы неспециалистов, слабо владеющих русским языком; при аттестации педагогов русского языка и литературы, а также учителей начальных школ, преподающих русский язык, особенно тщательно проверять их знания языка и уровень методической подготовки;

принять решительные меры к совершенствованию профессиональной подготовки и повышению общей педагогической культуры учителей, добиваться постоянного роста квалификации, педагогического мастерства и развития творческой инициативы каждого педагога;

в течение ближайших 5 лет обеспечить вовлечение учителей, преподающих русский язык и литературу, но не имеющих специального высшего образования, в вечернее и заочное обучение;

и) к началу 1973/74 учебного года укрепить городские и районные отделы народного образования и педагогические кабинеты квалифицированными специалистами русского языка и литературы;

строже требовать от отделов народного образования и педагогических кабинетов, директоров школ и их заместителей по учебной части улучшения руководства работой городских и районных методических объединений и школьных

методических комиссий учителей русского языка и литературы:

к) совместно с Госпланом Грузинской ССР, Министерством финансов Грузинской ССР в Министерством высшего и среднего специального образования Грузинской ССР в месячный срок рассмотреть вопрос о сосредоточении работы по повышению квалификации недостаточно владеющих языком учителей русского языка и литературы и учителей начальных классов школ, в которых обучение ведется не на русском языке: в Тбилисском государственном педагогическом институте им. А. С. Пушкина, Кутаисском, Сухумском, Батумском и Цхинвалском педагогических институтах, а также о продлении сроков переподготовки этих преподавателей до 4-х месяцев с отрывом от работы;

д) до 1 сентября текущего года переработать учебные планы и программы повышения квалификации учителей в соответствии с современными требованиями, уделяя особое внимание их практической направленности, повышению уровня языковых знаний и педагогического мастерства учителей.

2. Министерству высшего и среднего специального образования Грузинской ССР:

а) к 1 сентября 1973 г. пересмотреть учебные планы высших и средних специальных учебных заведений в направлении максимально возможного увеличения учебных часов, отводимых изучению русского языка, с целью его изучения учащимися и студентами в полтора-два учебных года; в соответствии с приказом Министра высшего и среднего специального образования СССР от 19 мая 1964 г. № 164 учащимся и студентам, слабо владеющим русским языком, вместо иностранного языка преподавать русский;

б) до конца 1973 года пересмотреть программы и учебники русского языка неспециальных факультетов, заострив внимание на их практической направленности, соответствии современным научно-теоретическим и педагогико-методическим требованиям; в 1974-1976 годах обеспечить составление новых, более совершенных учебников и учебных пособий;

в) совместно с Госпланом республики в месячный срок

-рассмотреть вопрос о сосредоточении подготовки преподавателей русского языка и литературы в Тбилисском государственном университете, Тбилисском педагогическом институте им. А. С. Пушкина, Сухумском педагогическом институте им. А. Горького и Цхинвальском педагогическом институте им К. Хетагурова;

-решить вопрос о сосредоточении заочной подготовки преподавателей русского языка и литературы в Тбилисском педагогическом институте им А. С. Пушкина;

-рассмотреть и решить вопрос о создании при подготовительных отделениях Тбилисского государственного университета и Тбилисского педагогического института им. А. С. Пушкина специальных групп для сельской молодежи-выпускников грузинских школ с целью подготовки преподавателей русского языка и литературы и учителей начальных классов грузинских школ;

г) для абитуриентов, поступающих на грузинское отделение факультета педагогики и методики начального образования, практиковать собеседование по русскому языку;

д) совершенствовать учебные планы и программы факультетов русского языка и литературы, а также педагогики и методики начального образования в направлении повышения научно-теоретических знаний и практической подготовки студентов для будущей педагогической деятельности: особое внимание уделить углублению знаний русского языка у студентов грузинских отделений факультетов педагогики и методики начального образования; принять меры к повышению уровня знаний грузинского языка у будущих преподавателей русского языка и литературы в грузинских школах;

е) с 1973/74 учебного года для студентов, окончивших факультеты русского языка и литературы, наряду с государственными экзаменами по специальным предметам, ввести обязательное выполнение и защиту дипломных работ по русскому языку и литературе и методике его преподавания;

ж) принять решительные меры к повышению личной ответственности профессорско-преподавательского состава за качество преподавания русского языка и литературы в вузах и техникумах; изжить прочую практику либерализма в оценке знаний.

з) обеспечить неуклонное выполнение планов распределения и прибытия молодых специалистов к местам назначения, поддерживать постоянную связь с выпускниками вузов;

и) обязать кафедры русского языка и литературы Тбилисского государственного университета в планах научно-исследовательских работ предусматривать разработку актуальных проблем преподавания русского языка и литературы в вузах и техникумах;

к) разработать конкретный план составления учебников и учебных пособий, грузинско-русских и русско-грузинских словарей и разговорников, самоучителей русского языка и др.

3. Государственному комитету Совета Министров Грузинской ССР по профессионально-техническому образованию:

а) в течение 1973 года организовать обсуждение программ и учебников русского языка, заострив внимание на их практической направленности, в соответствии с современными научно-теоретическими и педагогико-методическими требованиями;

в 1973-1974 годах разработать и осуществить мероприятия по составлению учебников и учебных пособий по русскому языку для профтехучилищ, установив их точный объем и тематическую направленность, с учетом специфики профессиональной подготовки молодежи;

б) всемерно активизировать внеурочную работу по русскому языку в профтехучилищах всех типов; особое внимание уделять внеклассному чтению, кружковой работе, проведению литературных вечеров, выпуску стенных газет на русском языке и др.;

в) повысить личную ответственность директоров профтехучилищ, их заместителей по учебной части и преподавателей русского языка за состояние постановки преподавания; сосредоточить их внимание на усилении активной речевой практики, словарной работы, тренировочных упражнений, обес-

печивших практическое овладение учащимися устной и письменной речью;

г) широко внедрять в практику опыт лучших учителей русского языка и литературы, передовой опыт преподавания русского языка иностранцам, а также ускоренного обучения иностранным языкам.

4. Министерству просвещения Грузинской ССР, Министерству высшего и среднего специального образования Грузинской ССР, Государственному комитету Совета Министров Грузинской ССР по профессионально-техническому образованию, другим министерствам и ведомствам, в ведении которых находятся учебные заведения, уточнить фактическую потребность в кадрах преподавателей русского языка и литературы и совместно с госпланом Грузинской ССР скорректировать перспективный план их подготовки на 1980-1990 годы.

5. Государственному комитету Совета Министров Грузинской ССР по науке и технике совместно с Министерством высшего и среднего специального образования Грузинской ССР и Министерством просвещения Грузинской ССР в 2-месячный срок решить вопрос о дополнительном выделении мест в аспирантуру для подготовки высококвалифицированных специалистов русского языка и литературы и методики его преподавания.

6. Обязать Государственный комитет Совета Министров Грузинской ССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли совместно с Министерством просвещения Грузинской ССР, Министерством высшего и среднего специального образования Грузинской ССР, Государственным комитетом Совета Министров Грузинской ССР по профессионально-техническому образованию в 3-месячный срок разработать план издания учебников, учебных пособий, словарей, разговорников, самоучителей русского языка, адаптированной русской художественной литературы, методической литературы и др; обеспечить их своевременный выпуск и высокое полиграфическое качество издания,

7. Совпрофу Грузии в 2-месячный срок разработать конкретные мероприятия по организации при профсоюзных куль-

турно-просветительных учреждениях курсов и кружков по изучению русского языка молодежи.

8. ЦК ЛКСМ Грузии:

-обеспечить активное участие комсомольских организаций в работе по улучшению преподавания русского языка в общеобразовательных школах, профтехучилищах, техникумах и вузах; особое внимание уделить кружковой, внеклассной и внешкольной работе;

-при домах пионеров и школьников, молодежных клубах организовать специальные кружки по изучению русского языка; широко практиковать проведение литературных утренников и вечеров, читательских конференций, выпуск устных журналов, стенных газет на русском языке и др.

9. Государственному комитету Совета Министров ГрузССР по телевидению и радиовещанию организовать специальные передачи в помощь изучающим русский язык.

10. Госплану Грузинской ССР с 1974/75 учебного года увеличивать прием на дневные отделения Тбилисского государственного университета и педагогических институтов республики, сократив соответственно приемный контингент вечерних и заочных отделений указанных вузов.

11. Министерству просвещения Грузинской ССР, Министерству высшего и среднего специального образования Грузинской ССР, Государственному комитету Совета Министров Грузинской ССР по профессионально-техническому образованию в 2-месячный срок разработать конкретные предложения по укреплению учебно-материальной базы преподавания русского языка в учебных заведениях республики и внести их на рассмотрение в Совет Министров Грузинской ССР.

12. Министерству просвещения Грузинской ССР, Министерству высшего и среднего специального образования Грузинской ССР, Государственному комитету Совета министров Грузинской ССР по профессионально—техническому образованию, райкомам, горкомам, обкомам КП Грузии, Советам Министров Абхазкой АССР и Аджарской АССР, исполкомам Советов депутатов трудящихся Юго-Осетинской АО, городов

и районов принять решительные меры к коренному улучшению постановки преподавания русского языка в школах, профтехучилищах, техникумах и вузах; особое внимание уделять подбору и расстановке педагогических кадров, повышению уровня их идейно-теоретических и профессиональных знаний, подготовке высококвалифицированных преподавателей русского языка и литературы для средних и высших учебных заведений.

13. Просить Государственный комитет Совета Министров СССР по науке и технике и Государственный комитет Совета Министров СССР по вопросам труда и заработной платы перевести Научно-исследовательский институт педагогических наук Министерства просвещения Грузинской ССР из 3-й категории во 2-ю.

14. Просить Совета Министров СССР:

а) увеличить срок обучения на факультетах русского языка и литературы, а также педагогики и методики начального образования, готовящих учителей для школ, в которых обучение ведется не на русском языке на один учебный год;

б) разрешить в учебных заведениях, в которых обучение ведется не на русском языке, для проведения занятий по русскому языку, делить учебные группы на две подгруппы во всех общеобразовательных школах, если число учащихся в них превышает 25 человек, в городских профтехучилищах, — если число учащихся превышает 20 человек, в средних специальных учебных заведениях, — если число учащихся превышает 15 человек.

15. Просить ЦК КПСС преобразовать ежеквартальное приложение журнала „Скола да цховреба“ — „Русский язык в грузинской школе“ в самостоятельный ежемесячный журнал.

16. Министерству просвещения Грузинской ССР, Министерству высшего и среднего специального образования Грузинской ССР, Государственному комитету Совета Министров Грузинской ССР по профессионально-техническому образованию, другим министерствам и ведомствам, в ведении которых находятся учебные заведения, Госплану Грузинской ССР,

Совпрофу Грузии, ЦК ЛКСМ Грузии, Государственному комитету Совета Министров Грузинской ССР по науке и технике, Государственному комитету Совета Министров Грузинской ССР по телевидению и радиовещанию, Государственному комитету Совета Министров Грузинской ССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли представить отчет о ходе выполнения настоящего постановления ЦК КП Грузии до 1 ноября 1973 г.

17. Обсудить настоящее постановление и записку комиссии на заседаниях бюро райкомов, горкомов, обкомов КП Грузии, партийных комитетов и ученых советов вузов, собраниях первичных партийных организаций учебных заведений, сессиях городских, районных, сельских и поселковых Советов, депутатов трудящихся, августовских совещаниях учителей.

Секретарь

Председатель

Центрального Комитета КП Грузии
Совета Министров Грузинской ССР

Э. Шеварднадзе

Г. Джавахишвили

Во исполнение настоящего Постановления,

ПРИКАЗЫВАЮ:

1. Ввести со второго полугодия 1973-74 учебного года в грузинских общеобразовательных школах преподавание русского языка с первого класса, выделив на это 3 недельных часа.

2. Министрам просвещения Абхазской и Аджарской АССР, Заведующему Отделом народного образования Юго-Осетинской АО, заведующим районными отделами народного образования:

- усилить руководство и контроль за работой преподавателей русского языка и литературы, городских и районных методобъединений и школьных методических комиссий, изжить бытующий до сих пор во многих школах формально-грамматический метод обучения русскому языку;

- особое внимание уделить комплектованию школ квалифицированными кадрами, не допускать назначения преподавателей

давателями русского языка учителей, не имеющих соответствующего образовательного ценза или слабо владеющих русским языком;

- добиться на уроках оптимальных условий для активной речевой практики, для чего всемерно распространять методы и приемы, стимулирующие мыслительную деятельность школьников, в том числе элементы проблемного обучения, шире внедрять различные виды наглядности и технических средств обучения;

- в течение 1973/74 учебного года укрепить городские и районные отделы народного образования и педагогические кабинеты квалифицированными инспекторами и методистами по русскому языку;

- путем факультативных занятий, углубленного изучения русского языка, внеклассной работы обеспечить подготовку контингента учащихся, который сможет продолжить учебу на отделениях русского языка и литературы вузов, готовящих преподавателей данной дисциплины;

- принять меры по упорядочению и расширению сети школ и классов с углубленным изучением русского языка и литературы, имея в виду более полное удовлетворение потребности в них как городского, так и сельского населения, строго контролировать соблюдение установленного порядка организации и работы таких школ и классов;

- обеспечить в течение года организацию в каждой такой школе не менее трех кабинетов русского языка оборудованных современными техническими средствами обучения, добиться их рационального использования в повседневной учебной работе;

- организовать выставку экспонатов-образцов работы лучших школ, опытных преподавателей и предметных комиссий по русскому языку и литературе (планы, рефераты, таблицы по преподаванию русского языка и литературе, стенды, стенгазеты на русском языке и т. д.);

- учитывая, что овладение русским языком стало насущ-

щной задачей не только для школьников, но и для взрослых, имеющих большой опыт общественной и производственной деятельности, рекомендовать при школах организацию кружков русского языка для преподавателей, желающих основательно изучить русский язык.

3. Управлению школ и Отделу методики (т. т. Р. Канделаки, Л. Мнатобишвили) в двухмесячный срок составить программу по русскому языку для первого класса, обеспечить разработку соответствующего дидактического материала:

- в 1974-1975 учебном году в учебном плане предусмотреть увеличение недельных часов, отводимых на изучение русского языка в VI, VII классах;

- в течение 1973-74 учебного года организовать широкое обсуждение программ и учебников русского языка и литературы с целью повышения их практической направленности;

- совместно с Учено-методическим советом при Министерстве просвещения ГССР в 1973/74 учебном году провести обсуждение издаваемых в республике методических руководств, пособий, статей, публикуемых в педагогической прессе, по преподаванию русского языка и литературы в грузинских школах;

- шире изучать опыт преподавания русского языка по новым программам, принять меры к его распространению путем организации научно-методических конференций, издания серий методических писем и методических сборников;

- с 1973-74 учебного года практиковать командировки инструкторско-методической группы для оказания практической помощи учителям, особо нуждающимся в ней.

4. Отделу учебников (т. З. Рогова): в трехмесячный срок подготовить учебный материал по русскому языку для I класса:

- обеспечить к 1974/75 учебному году составление более совершенных учебников по русскому языку для I, II классов, к 1975-76 году для III, VI классов;

- для улучшения качества учебников и других пособий шире практиковать конкурсный порядок отбора учебников и другой вспомогательной литературы, функционирование параллельных учебников;

- провести в 1974/75 годах открытые конкурсы на составление учебников русского языка и литературы для II, VIII, IX, X классов;

- практиковать издание экспериментальных пробных учебников русского языка. Наряду с научными работниками вовлечь в работу по составлению таких учебников и передовых учителей-практиков;

- в месячный срок совместно с Отделом методики разработать и представить на рассмотрение Коллегии план подготовки и издания учебно-методической литературы, методических руководств по всем новым учебникам, сборников диктантов, изложений, упражнений по грамматике, орфографических, фразеологических, учебно-толковых, русско-грузинских, грузинско-русских школьных словарей, адаптированной художественной литературы.

5. Планово-финансовому управлению (т. А. Квачадзе) в трехмесячный срок разработать потребность в учителях русского языка и литературы на 1974-1980 г.г.; возможность расширения повышения квалификации преподавателей русского языка;

- средства, полученные централизованным путем, направить на создание и укрепление кабинетов, оснащенных современными техническими средствами обучения, наглядными пособиями;

- при разработке проекта бюджета на 1974 год предусмотреть увеличение недельной нагрузки на 1 час для изучения русского языка в I классе;

- представить предложения по пополнению штатами сектора методики преподавания русского языка и литературы НИИ педнаук и кабинета русского языка и литературы ИУУ;

- поставить вопрос перед Государственным Комитетом по науке и технике Совета Министров Грузинской ССР о дополнительном выделении мест в аспирантуру НИИ для подготовки специалистов по методике преподавания русского языка и литературы;

- разработать предложения для представления в Совет Министров ГССР о делении классов для занятий по русскому языку при наличии в классе свыше 25 учащихся во всех классах общеобразовательных школ.

6. Отделу кадров (т. И. Квачадзе) разработать перспективный план вовлечения в течение ближайших 5 лет учителей, преподающих русский язык и литературу, и не имеющих специального высшего образования, в вечернее и заочное обучение:

- совместно с ИУУ в 3-х месячный срок переработать учебные планы и программы повышения квалификации учителей в соответствии с современными требованиями; разработать план переподготовки учителей русского языка и литературы с отрывом от работы на 4-х месячных курсах.

7. НИИ педагогических наук (т. Г. Сакварелидзе): пересмотреть индивидуальные планы научных сотрудников, работающих по методике русского языка, уделить основное внимание разработке актуальных проблем теории и практики обучения русскому языку, изучению и обобщению опыта передовых учителей словесников;

- усилить подготовку научных кадров по методике преподавания русского языка и литературы, в частности, через одногодичную аспирантуру. Всемерно содействовать сдаче кандидатского минимума передовыми учителями, особенно сельских школ;

- в течение 1974-1980 годов разработать сборники диктантов, изложений, упражнений по фонетике, морфологии и синтаксису (раздельно для начальной, восьмилетней и средней школы), наглядные пособия по языку и литературе;

- к 1976 году подготовить курс методики преподавания

русского языка и литературы в грузинской школе;

-с целью оказания учителям действенной практической помощи на местах увеличить количество выездных научно-методических конференций сектора методики преподавания русского языка и литературы в районные школы (не менее 3-х раз в учебном году);

-разработать научно-обоснованные принципы для составления школьных программ и учебников, установить с этой целью контакты с ИПЯНШ АПН СССР;

-совместно с ИУУ разработать инструкцию по использованию современных технических средств обучения; составить программы и методические рекомендации для самообразования учителей, в которых будут предусмотрены разделы методики предмета, содержания и форм обучения, внеклассной работы, по предмету вопросы коммунистического воспитания, указана литература, включены задания;

-усилить сектор методики преподавания русского языка и литературы соответствующими кадрами (не менее 3 шт. единице);

-подготовить к изданию наглядные пособия по русскому языку и литературе-для начальных классов к 1974/75 учебному году, для 8-летней и средней школы-к 1975/76 учебному году;

-определить содержание и характер начального обучения по русскому языку, опираясь на современные достижения психолого-педагогических наук, достичь совершенствования и содержания и характера обучения, интенсификации учебного процесса по русскому языку;

-разработать методическую инструкцию об организации кабинета русского языка в общеобразовательных школах;

-обеспечить подготовку фонохрестоматии для каждого класса, включающих записи чтения программных произведений мастерами художественного слова, образцы работы по совершенствованию навыков произношения, правильного интонирования и выразительной русской речи, демонстриро-

ванных и раздаточных материалов, диафильмов, серий диапозитивов и учебных кинофильмов, учитывающих специфику преподавания русского языка и русской литературы в грузинской школе;

- шире вовлекать преподавателей русского языка в педагогические чтения, проводить организацию выездных республиканских чтений, приглашать для участия в них научных работников НИИ содержания и методов обучения, НИИ ПРЯНШ АПН СССР;

- к 1974-75 учебному году составить программу, учебные пособия и методические рекомендации по русскому языку для взрослых, желающих изучить русский язык.

8. Институту усовершенствований учителей (т. Т. Захашвили): разработать методическое письмо о работе школьных методических комиссий, о внеклассной и внешкольной работе по русскому языку;

- признать целесообразным организовать совместно с НИИ педнаук 3-х месячные курсы для учителей-методистов, руководителей районных методобъединений и инспекторов. Разработать учебную программу для таких курсов;

- уделить особое внимание на курсах повышения квалификации поднятию технической грамотности учителей русского языка.

9. Управлению снабжения и подсобных предприятий (т. С. Арвеладзе):

- упорядочить снабжение школ учебными пособиями, техническими средствами обучения, оборудованием лингафонных кабинетов, пишущими машинками. Рассмотреть возможность централизованного снабжения школ указанными пособиями и оборудованием.

10. Отделу дошкольного воспитания (т. Г. Абдушелишвили): поддержать инициативу родителей-организовать при детских садах группы для изучения русского языка (на хозяйственном расчёте):

- оказать практическую помощь таким группам, обеспе-

чить воспитателей-преподавателей программами и методическими руководствами и другими учебным материалами.

11. Просить Педагогическое общество Грузинской ССР начать выпуск библиотечки „В помощь учителю русского языка и литературы“ (по 6 одноформных брошюр в год);

- ежегодно выскать серию брошюр о работе передовых учителей словесников „Мастера педагогического дела“.

12. Учитывая, что в методической помощи особенно нуждаются учителя школ отдаленных районов, просить Государственный комитет по телевидению и радиовещанию, организовать телепередач в помощь учителю по 1 программе; тематика лекций должна представлять систему необходимых для практической деятельности учителя вопросов педагогики, методики преподавания русского языка в грузинских школах, методики изучения наиболее трудных разделов.

13. Редакциям журнала „Скола да цховреба“ и газеты „Сахалхо ганатлеба“ (т. т. Г Саджая, Н. Швелидзе) шире освещать вопросы преподавания русского языка и литературы в школах с нерусским языком обучения.

14. Управлению школ (т. Р. Канделаки) установить контроль выполнением данного приказа, к 15 ноября представить отчет о ходе его выполнения.

Министр просвещения
Грузинской ССР.

Т. Лашкарашвили

შ ი ნ ა ა რ ს ი

1. დებულება სსრ კავშირ-ს განათლების სამინისტროს სისტემის სასკოლო ინსპექციის შესახებ	3
2. ბრძანება № 385—დუშეთის რაიონის დამოუკიდებელი დაწყებითი სკოლების მუშაობის უკუმწიგნობის შედეგების შესახებ	24
3. ბრძანება № 521—საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს დაქვემდებარებაში მყოფ წარმოება-დაწესებულებებსა და ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში საფენტილაციო მეურნეობის შემდგომი გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ	38
4. ბრძანება № 523—მოძრაობის ნორჩ ინსპექტორთა რაზმების დებულების შესახებ	42
5. ბრძანება № 531—1973 წლის 28 ივნისს ვანის რაიონში მომხდარი საგზაოსატრანსპორტო შემთხვევის შესახებ	47
6. Приказ № 568—О состоянии преподавания русского языка в общеобразовательных школах республики и мерах по его улучшению	50

12/229

F 171
1973
საქართველოს
ბიბლიოთეკა

რედაქტორი უმ. ოზოლაძე
კორექტორი ე. ქურციკიძე

ფასი 14 კაპ.

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 18/XII-73 წ. ანაწყობის ზომა 6X9,5.
ქალაქის ზომა 60X84, სასტამბო ფორმათა რაოდენობა 4,50

შეკვ. № 955

უე—05900

ტირაჟი 5.000.

საქ. სსრ მინისტრთა საბჭოს გამომცემლობათა, პოლიგრაფიისა და წიგნის
ვაჭრობის საქმეთა სახელმწიფო კომიტეტის სტამბა № 11,
უმ. ჩხეიძის ქ. № 19

Типография № 11 Государственного Комитета
по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета
Министров Грузинской ССР, ул. Уш. Чхеидзе № 19